

Ewaluacja instrumentu RLKS w województwie pomorskim w latach 2014-2020

**STOWARZYSZENIE ŻUŁAWSKA LOKALNA
GRUPA DZIAŁANIA**

Pracownia Badań Soma. Monika Kwiecińska-Zdrenka
TORUŃ, 2022 |

Spis treści

Streszczenie.....	2
1. Przedmiot badania. Cele i zakres badania.....	3
2. Metodologia badania i opis realizacji badania.....	4
Wielkość i dobór próby badawczej.....	5
3. Wyniki badania i ich interpretacja.....	6
3.1. Ocena wpływu na główny cel LSR.....	6
3.2. Ocena wpływu na kapitał społeczny.....	13
3.3. Przedsiębiorczość.....	16
3.4. Turystyka i dziedzictwo kulturowe.....	21
3.5. Grupy defaworyzowane.....	25
3.6. Innowacyjność.....	30
3.7. Projekty współpracy.....	31
3.8. Ocena funkcjonowania LGD.....	32
3.9. Ocena procesu wdrażania.....	34
3.10. Wartość dodana podejścia LEADER.....	35
4. Odpowiedzi na pytania badawcze.....	38
5. Wnioski i rekomendacje.....	44
Spis tabel i wykresów.....	47
Załączniki. Narzędzia badawcze.....	49
Mieszkańcy obszarów LGD (CAWI/ CATI).....	49
LGD (IDI).....	55

Wykaz skrótów

APS – aktywna polityka społeczna

DR – analiza danych zastanych (desk research)

CATI – wywiady telefoniczne (computer assisted telephone interviews)

EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

EFS – Europejski Fundusz Społeczny

IDI – indywidualny wywiad pogłębiony (in-depth interview)

JST – jednostka samorządu terytorialnego

LGD – Lokalna Grupa Działania

LSR – Lokalna Strategia Rozwoju

OP – Oś Priorytetowa

PROW – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich

RLKS – Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność

ZR – zrównoważony rozwój

Streszczenie

Niniejszy raport zawiera wyniki ewaluacji realizacji Lokalnej Strategii Działania przez Stowarzyszenie Żuławska Lokalna Grupa Działania.

Podstawy źródłowe badania to:

- dane zastane: sprawozdanie finansowe i rzeczowe LGD, Lokalna Strategia Rozwoju, dokumenty LGD (statut, regulaminy, ogłoszenia o naborach, itp.)
- dane zastane: statystyki publiczne
- wywiady kwestionariuszowe z mieszkańcami, z uwzględnieniem beneficjentów działań realizowanych na obszarze LSR
- wywiady indywidualne pogłębione z przedstawicielami LGD (Rady, Zarządu, Biura).

Badanie empiryczne realizowano w 2021 roku.

Raport uporządkowano tematycznie zgodnie z wytycznymi ministerialnymi, tj. w dziesięć działów:

- Ocena wpływu na główny cel LSR
- Ocena wpływu LSR na kapitał społeczny
- Ocena wpływu LSR na przedsiębiorczość
- Ocena wpływu LSR na turystykę i dziedzictwo kulturowe
- Ocena wpływu LSR na grupy defaworyzowane
- Poziom innowacyjności realizowanych działań
- Projekty współpracy
- Ocena funkcjonowania LGD
- Ocena procesu wdrażania LSR
- Wartość dodana podejścia LEADER

Raport zawiera także zbiorcze zestawienie odpowiedzi na postawione pytania badawcze, wnioski i rekomendacje, które będą przedmiotem dalszych konsultacji społecznych oraz wykorzystane narzędzia badawcze.

1. Przedmiot badania. Cele i zakres badania

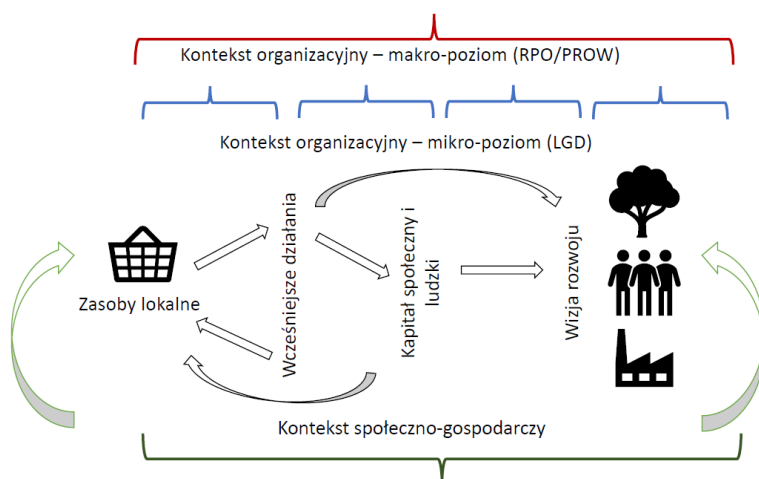
Przedmiotem badania jest instrument terytorialny Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność. Celem RLKS jest zmniejszenie poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego, zwiększenie potencjału gospodarczego oraz aktywności społecznej i zawodowej na obszarach problemowych objętych Lokalnymi Strategiami Rozwoju (LSR). Działania podejmowane w ramach RLKS mają służyć zaktywizowaniu lokalnych społeczności w zakresie kreowania i podejmowania przez nie różnego rodzaju inicjatyw oddolnych i umożliwią podniesienie zdolności do budowania kapitału społecznego, który jest znaczącym czynnikiem w kontekście poprawy konkurencyjności obszarów, na których brakuje miejsc pracy, pogarszają się warunki życia i kumulują się inne problemy społeczne.

Rozwój lokalny kierowany jest przez LGD, składające się z osób reprezentujących lokalne społeczno-gospodarcze interesy publiczne i prywatne.

Ocena sposobu wdrożenia i stosowania instrumentu RLKS powinna być dokonana z uwzględnieniem pełnego kontekstu: **organizacyjnego** (na poziomie LGD), **społeczno-gospodarczego** (specyfiki i możliwości rozwojowych na danym obszarze, w tym poziomu wykluczenia społecznego), **poziomu kapitału danej społeczności** (w postaci kapitału ludzkiego, społecznego, w tym wcześniejszych doświadczeń aktywizacyjnych i działania na rzecz społeczności owocujących poczuciem sprawstwa), **poziomu świadomości społecznej**, w szczególności **wizji rozwoju** (gospodarczego, społecznego i ekologicznego) oraz powiązania tych sfer. Podejście to obrazuje poniższy rysunek (rys. 2).

Przyjmujemy przy tym, że kontekst organizacyjny na poziomie programowym jest względnie sztywny, natomiast może być różny na poziomie poszczególnych LGD (założenia RLKS mogą być różnie realizowane). Kontekst społeczno-gospodarczy wpływa z jednej strony na kapitał ludzki (skalę wykluczenia społecznego), ale z drugiej strony determinuje też wizję rozwojową (można założyć, że na obszarach, na których silnie odczuwane są ubóstwo i wykluczenie, częściej brane są pod uwagę aspekty gospodarcze i społeczne rozwoju, z mniejszą uwagą dla rozwoju ładu ekologicznego). Istotnym dopełnieniem opisu przypadku powinno być rozpoznanie sposobu gromadzenia wcześniejszych doświadczeń – te wpływają na poziom kapitału społecznego i ludzkiego, a ten na fazę wdrażania instrumentu RLKS.

Rysunek 1. Uwarunkowania wdrażania RLKS

Źródło: opracowanie własne.

Przyjęcie powyższych założeń prowadzi do przyjęcia schematu badania, które realizowane będzie w porządku i w sposób, który pozwoli odnieść się do wszystkich powyższych kwestii. Odtworzony zostanie kontekst organizacyjny na poziomie makro (analiza dokumentów źródłowych), jak również na poziomie mikro (sposób funkcjonowania LGD – wywiady LGD), odtworzenie kontekstu społecznego: uwarunkowań

społeczno-gospodarczych obszaru objętego RLKS (na podstawie analizy statystyk publicznych oraz wywiadów z JST) i zasobów społecznych i ludzkich (na podstawie wywiadów z mieszkańcami).

2. Metodologia badania i opis realizacji badania

W badaniu wykorzystane będą następujące metody badawcze:

1. Analiza dokumentów źródłowych (**desk research**)

Technika desk research polegająca na analizie danych zastanych, które przynoszą informacje ważne z perspektywy problematyki badania, lecz nie zostały wytworzone na jego potrzeby. Analiza obejmuje swoim zakresem:

- Dokumenty programowe,
- Dokumenty strategiczne,
- Dokumenty prawne regulujące rozwój lokalny i rewitalizację,
- Wytyczne, poradniki, podręczniki dla LGD,
- Analizy, raporty z ewaluacji dotyczących przedmiotu badania,
- Dokumentacja konkursowa, wypełnione karty oceny formalno-merytorycznej dla projektów z zakończoną oceną formalno-merytoryczną,
- Sprawozdania z realizacji Programu,
- Lokalne Strategie Rozwoju.

Analiza dostarczy wiedzy umożliwiającej ocenę kontekstu organizacyjnego na poziomie makro i mikro.

2. **CATI/CAWI - z (potencjalnymi) wnioskodawcami i beneficjentami** - mieszkańcami regionu.

Ze względu na prawdopodobne zagrożenie epidemiczne zaplanowano realizację 1000 wywiadów telefonicznych na próbie reprezentatywnej dorosłych mieszkańców 15 LGD (tj. średnio 67 wywiadów na 1 Grupę).

W celu uzupełnienia materiału badawczego opublikowany będzie także link do wersji elektronicznej kwestionariusza na stronie Stowarzyszenia LGD. Pomiar zostanie przeprowadzony z pomocą specjalistycznej platformy SomaLab, która umożliwia w pełni anonimowe (ale kontrolowalne) gromadzenie danych.

3. **IDI – z wybranymi celowo liderami lokalnymi z obszaru funkcjonowania LGD-ów**

Wywiady indywidualne pogłębione umożliwiają dzięki stworzeniu intymnych okoliczności rozmowy, warunki do tego, aby poza prezentacją faktów, badani mogli formułować oceny i je uzasadniać. Pozwoli to na ustalenie w szczególności tych obszarów, które pozwolą na stworzenie rekomendacji zarówno operacyjnych, jak i strategicznych dotyczących przyszłej perspektywy finansowej.

Wielkość i dobór próby badawczej

Mieszkańcy (potencjalni wnioskodawcy i beneficjenci)

Przyjęto, że próba powinna z jednej strony dawać reprezentatywny obraz całego obszaru, ale jednocześnie powinna umożliwiać wnioskowanie dla każdego z obszarów LGD z osobna.

Lp.	Nazwa LGD	mieszkańcy	wnioskodawcy	w tym beneficjenci
1	Lokalna Grupa Działania "Chata Kociewia"	81	8	7
2	Lokalna Grupa Działania "Trzy Krajobrazy"	51	8	5
3	Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Dorzecze Słupi	100	10	6
4	Lokalna Grupa Działania "Wstęga Kociewia"	47	8	5
5	Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Ziemi Człuchowskiej	52	8	4
6	Powiślańska Lokalna Grupa Działania	40	5	5
7	Słowińska Grupa Rybacka	59	8	3
8	Stowarzyszenie "Bursztynowy Pasaż"	27	5	5
9	Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania "Kraina Dolnego Powiśla"	34	10	6
10	Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Sandry Brdy	56	8	4
11	Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Stolem	33	5	3
12	Stowarzyszenie Północnokaszubska Lokalna Grupa Rybacka	77	8	3
13	Stowarzyszenie Turystyczne Kaszuby	127	10	3
14	Żuławska Lokalna Grupa Działania	56	8	6
15	Lokalna Grupa Działania "Kaszubska Droga"	43	8	5
	RAZEM	883	117	67

Liderzy lokalni

Przyjęto założenie, że liderzy lokalni są zainteresowani wpływaniem na rozwój przez udział w pracach LGD. W efekcie przyjęto, że w każdym LGD badaniem objęte będą po 3 osoby reprezentujące:

- mieszkańców (po 1 osobie z 15 LGD)
- organizacje pozarządowe (nie mniej niż 8 osób) lub samorząd lokalny (nie mniej niż 7 osób)
- przedsiębiorcy (po 1 osobie z 15 LGD)

3. Wyniki badania i ich interpretacja

3.1. Ocena wpływu na główny cel LSR

Pytanie badawcze:

1. Jaki jest stopień osiągnięcia celu głównego i przypisanych do niego wskaźników LSR?

W Lokalnej Strategii Rozwoju przygotowanej z uwzględnieniem konsultacji społecznych wyróżniono dwa główne obszary problemowe, na których powinny koncentrować się działania LGD:

- Zwiększenie przedsiębiorczości i dostępności miejsc pracy
- Aktywizacja społeczna i obywatelska mieszkańców, zachowanie zasobów lokalnych

Tabela 1. Logika wyznaczonych celów szczegółowych i przedsięwzięć LSR

Uwarunkowanie problemu	Zdiagnozowany problem	Problem szczegółowy	Cel główny	Cel szczegółowy	Grupa docelowa
Niewystarczająca, niespójna promocja obszaru Żuławskiej Lokalnej Grupy Działania;	Mała rozpoznawalność obszaru poza sezonem turystycznym Niewystarczająca oferta turystyczna w zakresie turystyki kwalifikowanej; Słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna	Sezonowość oferty turystycznej, wynikająca z niewystarczającej ilości produktów turystycznych obszaru LGD Niedostosowane do potrzeb przedsiębiorców kwalifikacje pracowników na rynku pracy	1. Przedsiębiorcze Żuławy	1.1 Wykreowanie mody na Żuławy	Organizacje pozarządowe Mieszkańcy, turyści Członkowie organizacji pozarządowych, pracownicy przedsiębiorstw
Sezonowość pracy Brak ogólnodostępnej infrastruktury przetwórstwa lokalnego	Niewystarczająca liczba miejsc pracy, niska przedsiębiorczość mieszkańców	Zagrożenie wykluczeniem społecznym nadmiar pracowników poza sezonem turystycznym		1.2 Stworzenie atrakcyjnych miejsc pracy	Przedsiębiorcy Przedsiębiorcy, w tym studenci/uczniowie i absolwenci do 29. roku życia Mieszkańcy
Rozwarstwione społeczeństwo Niski poziom świadomości społecznej i obywatelskiej	Niski poziom tożsamości Mała liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych	Zanikające więzi społeczne, niedostateczna współpraca i przywiązanie do tradycji Mała świadomość co do możliwości rozwoju osobistego	2. Żuławy aktywne społecznie	2.1 Zaktywizowanie lokalnej społeczności	Mieszkańcy Członkowie organizacji pozarządowych
Brak współpracy pomiędzy różnymi podmiotami w	Niewystarczające wykorzystanie zasobów	Mała świadomość możliwości wykorzystania		2.2 Zachowanie zasobów lokalnych	Organizacje pozarządowe

Uwarunkowanie problemu	Zdiagnozowany problem	Problem szczegółowy	Cel główny	Cel szczegółowy	Grupa docelowa
sektorze społecznym	dziedzictwa lokalnego obszaru Żuławskiej Lokalnej Grupy Działania	zasobów lokalnych			Mieszkańcy, turyści

Źródło: Opracowanie własne na podstawie LSR

Ze sprawozdania LGD wynika, że na koniec 2020 roku nie udało się zrealizować tylko jednego przedsięwzięcia: rozwoju turystyki kwalifikowanej. Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że podjęto i zrealizowano wiele przedsięwzięć pozwalających na rozwój tej formy turystyki. Należy zatem przyjąć, że działania te nadal są możliwe do realizacji (zarówno w sensie organizacyjnym, jak i zasobów finansowych).

Tabela 2. Postęp finansowy

Opis	Przedsięwzięcie	Założony budżet	Realizacja budżetu - kwoty przyznane (PLN)	Realizacja budżetu (%)
1. Przedsiębiorcze Żuławy	1.1.1 Zbudowanie turystycznego partnerstwa na rzecz rozwoju obszaru Żuławskiej LGD	41609,36	47340	114
	1.1.2 Działania marketingowe wspólne dla całego obszaru Żuławskiej Lokalnej Grupy Działania	166926,08	179999	108
	1.1.3 Uatrakcyjnienie niekomercyjnej oferty turystycznej i rekreacyjnej obszaru Żuławskiej Lokalnej Grupy Działania	2248429,72	1877826,52	84
	1.1.4 Zorganizowanie wydarzeń turystycznych poza sezonem	278915,84	300000	108
	1.1.5 Integracja branż mających kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru: zakwaterowanie i usługi gastronomiczne, kultura, rozrywka i rekreacja, przetwórstwo przemysłowe, pozostała działalność usługowa	41134,72	46708	114
	1.1.6 Turystyka kwalifikowana	152000	0	0
	1.2.1 Powstanie inkubatorów przetwórstwa lokalnego	67484,68	76779	114
	1.2.2 Rozwój firm ukierunkowany na regionalne produkty turystyczne	1831106,56	1655766	90

	1.2.3 Stworzenie przedsiębiorstw wspierających gospodarczy rozwój regionu	1148893,44	710000	62
	1.2.4 Rozwój przedsiębiorstw wspierających gospodarczy rozwój regionu	1397342,92	979600	70
	1.2.5 Podniesienie świadomości mieszkańców w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej	26180	26180	100
	1.2.6 Stworzenie przedsiębiorstw wspierających gospodarczy rozwój regionu przez osoby do 29. roku życia	232751,36	250000	107
2. Żuławy aktywne społecznie	2.1.1 Zbudowanie lokalnej tożsamości mieszkańców	91877,88	100000	109
	2.1.2 Wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych	219736,8	250000	114
	2.1.2 Wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych	219736,8	250000	114
	2.1.3 Animacja lokalnej społeczności	63820	63820	100
	2.2.1 Stworzenie i rozwój produktów wykorzystujących zasoby lokalne	161369,6	119855	74
	2.2.2 Ochrona i udostępnianie zasobów i lokalnych	502421,04	552136	110

Wyjaśnienie dotyczące postępów finansowych pozostaje także w mocy w odniesieniu do postępu rzeczowego – rozwój turystyki kwalifikowanej zapewne obejmował wykorzystanie lokalnych zasobów przyrodniczych, kulturowych i historycznych obszaru.

Drugim obszarem działań, których nie udało się zrealizować było skłonienie min. 2 podmiotów do korzystania z infrastruktury służącej przetwarzaniu produktów rolnych. Można przyjąć, że jest to działanie przewidziane na końcowy etap realizacji LSR poprzedzony utworzeniem m.in. inkubatora przetwórstwa rolnego.

Tabela 3. Wskaźniki rezultatu – postęp rzeczowy

Wskaźnik rezultatu	Założona wartość wskaźnika na koniec 2021 roku	Osiągnięta wartość (%)
Liczba podmiotów objętych identyfikacją wizualną	50	100
Liczba odbiorców działań marketingowych	7500	100
Wzrost liczby osób korzystających z obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej objętych wsparciem LSR	13800	65

Działania mające wpływ na ochronę środowiska i/lub przeciwdziałające zmianom klimatu	3	133
Liczba uczestników wydarzeń promocyjnych	30000	103
Liczba osób uczestniczących w spotkaniach integrujących branże	40	100
Liczba projektów wykorzystujących lokalne zasoby przyrodnicze, kulturowe, historyczne, turystyczne, produkty lokalne	2	0
Liczba podmiotów korzystających z infrastruktury służącej przetwarzaniu produktów rolnych	2	0
Liczba utworzonych miejsc pracy ogółem	40	60
Działania mające wpływ na ochronę środowiska i/lub przeciwdziałające zmianom klimatu	4	300
Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje	5	340
Liczba osób przeszkolonych, w tym liczba osób z grup defaworyzowanych objętych ww. wsparciem	330	104
Liczba uczestników przedsięwzięć przyczyniających się do zwiększenia tożsamości regionalnej mieszkańców Żuław	1000	190
Liczba uczestników przedsięwzięć realizowanych w oparciu o partnerstwo organizacji pozarządowych z terenu ŻLGD	1000	60
Liczba odbiorców działań/ wydarzeń animujących społeczność lokalną na obszarze LGD	40000	100
Liczba uczestników przedsięwzięć przyczyniających się do utworzenia lub/i rozwoju produktów lokalnych	600	133
Wzrost liczby osób odwiedzających zabytki i obiekty objęte wsparciem;	2000	85
Działania mające wpływ na ochronę środowiska i/lub przeciwdziałające zmianom klimatu	2	100
Liczba osób, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD	84	79
Liczba osób, które wzięły udział w szkoleniach	33	45
Liczba osób, którym udzielono informacji	2450	92

W LSR przyjęto, że część działań będzie realizowanych wieloetapowo – ma to konsekwencje zarówno dla poziomu realizacji LSR w kategoriach finansowych, jak i rzeczowych. Czas, jaki pozostał na realizację postawionych celów jest dość krótki i możliwe jest, że nie wszystkie przewidziane działania (korzystanie z przetwórstwa rolnego) będą mogły być podjęte. Niemniej w ramach realizacji LSR stworzono silne podstawy do dalszego rozwoju przetwórstwa w kolejnym okresie finansowym.

Tabela 4. Wskaźniki produktu – postęp rzeczowy

Wskaźnik produktu	Założona wartość wskaźnika na koniec 2021 roku	Osiągnięta wartość (%)
Liczba nowo opracowanych strategii kampanii promocyjnych zawierających system identyfikacji wizualnej obszaru ŻLGD	1	100
Liczba przeprowadzonych działań marketingowych	3	200
Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	23	70
Liczba wydarzeń promujących cały obszar ŻLGD	5	180
Liczba zorganizowanych spotkań integrujących	2	250
Liczba przygotowanych projektów współpracy	2	0
Liczba inkubatorów przetwórstwa lokalnego	1	100

Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	9	89
Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	17	59
Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	8	75
Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	5	100
Liczba szkoleń	22	118
Liczba zrealizowanych przedsięwzięć przyczyniających się do zwiększenia tożsamości regionalnej wśród mieszkańców Żuław	10	100
Liczba przedsięwzięć zrealizowanych w partnerstwie organizacji pozarządowych	10	130
Liczba działań/wydarzeń animujących społeczność lokalną na obszarze LGD	104	119
Liczba przedsięwzięć przyczyniających się do stworzenia nowych produktów lokalnych lub/i wypromowania istniejących produktów lokalnych	6	67
Liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim w wyniku wsparcia otrzymanego w ramach realizacji Strategii	5	760
Liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD	219	100
Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD	156	100
Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	850	100
Liczba miesięcy funkcjonowania biura	82	100

Podobnie, jak w pozostałych LGD działania realizowane są nierównomiernie na obszarze LSR – większą aktywnością charakteryzowały się silne ośrodki miejskie (Nowy Dwór Gdański) lub te o silnej pozycji na mapie turystycznej (Stegna).

Tabela 5. Rodzaje realizowanych działań w podziale na gminy – liczba projektów realizowanych w poszczególnych gminach

Przedsięwzięcie	Gmina									razem
	Nowy Dwór Gdański	Lichnowy	Miłoradz	Stegna	Krynica Morska	Nowy Staw	Ostaszewo	Stare Pole	Sztutowo	
1.1.1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
1.1.2	2	1	1	1	0	0	0	0	0	5
1.1.3	2	3	2	2	1	2	2	2	2	20
1.1.4	0	0	0	1	1	2	1	0	0	5
1.1.5	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
1.2.1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
1.2.2	0	0	0	1	5	0	0	0	1	7
1.2.3	6	0	1	2	2	1	0	3	1	16
1.2.4	4	0	0	2	0	1	1	0	0	9
1.2.6	0	1	1	1	0	0	0	0	0	5
2.1.1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	2
2.1.2	1	0	0	0	0	1	1	1	1	5
2.2.1	0	0	0	0	0	1	0	1	0	2
2.2.2	2	0	2	0	0	0	0	1	0	5
razem	20	5	8	10	9	8	5	9	5	

O środki na realizację działań w ramach LSR najczęściej ubiegały się skutecznie osoby fizyczne, przedsiębiorcy i organizacje pozarządowe. Aktywne były także jednostki samorządu terytorialnego,

jednak dzięki propozycjom pozostałych typów beneficjentów – działania gmin nie zdominowały przedsięwzięć rozwojowych.

Tabela 6. Rodzaje realizowanych działań w podziale na rodzaje beneficjentów – liczba projektów realizowanych przez poszczególnych beneficjentów

Przedsięwzięcie	Beneficjent						
	Jednostka samorządu terytorialnego	Podmiot publiczny	Osoba fizyczna	Przedsiębiorca	Organizacja pozarządowa	Grupa nieformalna	Kościół, związek wyznaniowy
1.1.1	0	0	0	0	1	0	0
1.1.2	0	0	0	2	3	0	0
1.1.3	18	2	0	0	0	0	0
1.1.4	0	0	0	0	5	0	0
1.1.5	0	0	0	0	1	0	0
1.2.1	0	0	0	1	0	0	0
1.2.2	0	0	0	7	0	0	0
1.2.3	0	0	16	0	0	0	0
1.2.4	0	0	0	9	0	0	0
1.2.6	0	0	5	0	0	0	0
2.1.1	0	0	0	0	2	0	0
2.1.2	0	0	0	0	5	0	0
2.2.1	0	0	0	0	2	0	0
2.2.2	0	0	0	0	0	0	5
razem	18	2	21	19	19	0	5

W okresie realizacji LSR zachodziły procesy społeczno-demograficzne, których część mogła powodować, że nie wszystkie założenia LSR możliwe były do realizacji. Przeszkodą byłoby z pewnością zauważalne we wszystkich gminach starzenie się ludności, co przy niewielkim lub ujemnym przyroście naturalnym powoduje kurczenie się grupy mieszkańców w wieku produkcyjnym, do których kierowano istotną część działań.

Proces wzrostu grupy mieszkańców w wieku nieprodukcyjnym zauważamy we wszystkich gminach na obszarze LSR. Jest on mniej korzystny zwłaszcza w większych ośrodkach, ale też takich, które bazują głównie na turystyce (brak stabilnego zatrudnienia dla osób w wieku produkcyjnym i zarazem atrakcyjne miejsce do osiedlania się emerytów z innych regionów): obserwujemy tu wzrost liczby osób w wieku nieprodukcyjnym, przy jednoczesnym wyraźnym spadku przyrostu naturalnego. Oznacza to, że w ośrodkach miejskich i przylegających bezpośrednio do nich zauważamy szczególnie niekorzystne procesy przyczyniające się do zwiększania współczynnika obciążenia demograficznego.

Mimo to, w opinii badanych respondentów cele, jakie wyznaczono tworząc LSR są nadal aktualne. Oceniano je jako trafne i jako skonstruowane na tyle trafnie, że zachowały ważność mimo zmieniających się okoliczności zewnętrznych, wśród nich wskazywano zwłaszcza na zmiany rynku pracy pod wpływem niedoboru pracowników, a następnie pod wpływem pandemii.

Tabela 7. Sytuacja społeczno-demograficzna na obszarze LGD

Wskaźnik kondycji gminy	Krynica Morska		Nowy Dwór Gdański		Nowy Dwór Gdański - miasto		Nowy Dwór Gdański - obszar wiejski		Ostaszewo		Stegna		Sztutowo	
	2015	2020	2015	2020	2015	2020	2015	2020	2015	2020	2015	2020	2015	2020
Liczba ludności ogółem	1323	1290	18079	17607	10022	9862	8057	7745	3223	3206	9844	9713	3685	3622
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	53,1	60,8	55,3	62,2	58	66	52,1	57,6	52,9	61,8	56,4	63,8	56,6	62,5
Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem	14,2	20,1	12,7	16,3	14,3	18,3	10,6	13,8	12,3	15,8	13,4	17,2	13,6	17,1
Liczba ludności – zmiana na 1000 mieszkańców	-9	3,1	-0,3	-5	0,7	-2,6	-1,5	-7,9	4,4	-3,1	-10,6	-3,7	2,2	-3,3
Saldo migracji na 1000 osób	0	5	0	-55	0	-3	0	-52	0	-5	0	7	0	2
Przyrost naturalny na 1000 ludności		-3,91		-3,4		-5,07		-1,29		-2,49		-6,48		-4,13

Wskaźnik kondycji gminy	Malbork – obszar wiejski		Lichnowy		Miłoradz		Nowy Staw		Nowy Staw - miasto		Nowy Staw - obszar wiejski		Stare Pole	
	2015	2020	2015	2020	2015	2020	2015	2020	2015	2020	2015	2020	2015	2020
Liczba ludności ogółem	4728	4858	4731	4618	3396	3341	7807	7580	4377	4226	3430	3354	4718	4706
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	53,2	57	53,7	58	52	57,4	57,7	64,8	59,8	69,2	55,1	59,6	53	60
Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem	10,1	13,2	9,9	12	11,3	12,8	14	16,4	15,6	18,7	12	13,5	11,1	13,9
Liczba ludności – zmiana na 1000 mieszkańców	8,8	5,6	1,3	1,1	-5,6	-2,1	3,1	-7,5	10,9	-1,7	-6,7	-14,7	4,5	2,1
Saldo migracji na 1000 osób	0	61	0	-26	0	-7	0	-26	0	-1	0	-25	0	-3
Przyrost naturalny na 1000 ludności		0,62		0,22		-2,39		-5,12		-6,39		-3,54		1,91

3.2. Ocena wpływu na kapitał społeczny

Pytanie badawcze:

2. Jaki jest wpływ LSR na kapitał społeczny, w tym w szczególności na aktywność społeczną, zaangażowanie w sprawy lokalne?
3. W jaki sposób należałoby wspierać rozwój kapitału społecznego w przyszłości?

W programie łącznie udzielono wsparcia 19 przedsięwzięciom realizowanym przez organizacje pozarządowe. Należy uznać, że to znaczący sukces zważając na niewielką liczbę organizacji pozarządowych na obszarze LSR oraz dynamikę ich rozwoju.

Najślabszą pod względem noworejestrowanych organizacji pozarządowych na 10 tys. mieszkańców jest gmina wiejska Nowy Staw. Trzeba jednak zauważyć, że na tle innych obszarów LSR – obszar objęty badaniem wypada pod tym względem bardzo korzystnie. W większości gmin utrzymuje się dynamika rozwojowa trzeciego sektora (czyli częstość rejestracji nowych organizacji) – są gminy takie jak Stegna lub Nowy Dwór Gdański (miasto), w którym ten przyrost jest systematyczny. W pozostałych gminach rozwój organizacji pozarządowych zachodzi skokowo, to znaczy potrzebny jest dodatkowy – zewnętrzny – impuls – do ich rozwoju. Takim impulsem może być uruchomienie perspektywy finansowej lub stworzenie nowych możliwości działania, np. dzięki realizacji RLKS.

Tabela 8 Nowo zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia, organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców

Rok	Gmina						
	Krynica Morska	Nowy Dwór Gdański	Nowy Dwór Gdański - miasto	Nowy Dwór Gdański - obszar wiejski	Ostaszewo	Stegna	Sztutowo
2010	0	2	2	1	0	2	0
2011	15	1	2	0	3	2	0
2012	0	1	2	0	6	5	5
2013	0	1	2	0	0	1	3
2014	0	2	2	1	3	1	0
2015	8	0	0	0	0	2	5
2016	8	1	0	1	3	7	3
2017	0	2	0	5	3	2	0
2018	0	3	2	5	0	0	3
2019	8	0	0	0	0	0	0
2020	0	1	0	1	0	1	0
razem	39	14	12	14	18	18	19

Rok	Gmina						
	Malbork – obszar wiejski	Lichnowy	Miłoradz	Nowy Staw	Nowy Staw – miasto	Nowy Staw – obszar wiejski	Stare Pole
2010	0	2	3	4	7	0	0
2011	0	4	0	1	2	0	2
2012	2	2	0	0	0	0	2
2013	0	0	0	1	2	0	2
2014	0	2	0	1	0	3	4
2015	0	0	9	1	2	0	4
2016	4	2	0	0	0	0	0
2017	0	0	6	0	0	0	2
2018	2	0	3	0	0	0	0
2019	4	0	0	3	5	0	0
2020	2	0	3	0	0	0	0
razem	14	12	24	11	18	3	16

Relatywnie dużą liczbę organizacji pozarządowych można tłumaczyć potrzebą angażowania się mieszkańców w sprawy wspólne. Niemal 2/3 mieszkańców deklaruowało, że uczestniczyli oni w działaniach na rzecz spraw wspólnych lub innych mieszkańców. **Prawie połowa z nich zrobiła to pod wpływem zachęty ze strony LGD.**

Tabela 9. Aktywność na rzecz lokalnej społeczności i wpływ LGD na aktywność społeczną

Aktywność na rzecz lokalnej społeczności	tak	nie
Doświadczenie w podejmowaniu P. działań na rzecz innych mieszkańców gminy lub wspólnych spraw	62,5	37,5
Doświadczenia w działaniach na rzecz wspólnych, do których zachęciła Lokalna Grupa Działania	26,8	73,2

Warto przy tym przyglądać się źródłom tych postaw, w tym tego, czy mają oni poczucie sprawczości, to jest towarzyszy im przekonanie, że od ich działań zależą zmiany zachodzące w ich lokalnej społeczności. W przypadku badanych z obszaru LSR zauważamy, że mają oni zarówno poczucie, że mogą mieć wpływ na to, co dzieje się w ich własnej miejscowości (64,3%), ale także mogą wpływać na życie gminy (53,6%). Takie przekonania mogą znacząco wpływać na preferowane rodzaje aktywności – mieszkańcy będą bardziej skłonni do działań, których efekty będą dla nich bezpośrednio obserwowalne i odczuwalne.

Tabela 10. Poczucie wpływu na lokalną społeczność

Twierdzenie, które określa postawę badanego	tak	nie wiem	nie
tacy jak Pan(i) mają wpływ na życie wsi/miejscowości	64,3	23,2	12,5
tacy jak Pan(i) mają wpływ na życie gminy	53,6	33,9	12,5

Jednocześnie, że mieszkańcy powszechnie podzielają przekonanie, że współdziałanie z innymi ma sens – pozwala pomóc potrzebującym (zdaniem 96,4%) i wpływać na kierunek zmian w gminie (78,6%).

Tabela 11. Ocena współdziałania, jako narzędzia pomocy innym – potrzeba angażowania

Twierdzenie, które lepiej określa postawę badanego:	Procent
1. tacy jak ja działając z innymi mogą pomóc potrzebującym	96,4
2 tacy jak ja nawet działając z innymi nie mogę pomóc potrzebującym	3,6
Razem	100

Mieszkańcy pytani o to, co mogłoby zachęcić do działania najczęściej wskazywali na to, że wprawdzie są zajęci i pochłonięci własnymi sprawami, ale gdyby pojawił się pomysł działań, który będzie zgodny z ich oceną sytuacji, inicjowany przez wiarygodnych partnerów (np. władze gminy) i odpowiadały na żywotne potrzeby konkretnych grup osób – byliby gotowi się włączyć. Oznacza to, że rzadziej chcieliby samodzielnie decydować o tym, czym warto się zająć, samodzielnym określeniem potrzeb lokalnej społeczności. Nie znaczy to, że nie mają w ogóle potrzeby udziału w podejmowaniu takich decyzji i wyznaczaniu celu – przeciwnie, chętnie wezmą udział w konsultacjach społecznych, ale sami raczej ich nie będą inicjować. Tym ważniejsza staje się z tej perspektywy rola LGD, która tego rodzaju działania może inicjować.

Tabela 12. Ocena współdziałania, jako narzędzia zmiany w społeczności lokalnej – potrzeba angażowania

Twierdzenie, które lepiej określa postawę badanego:	Procent
1. tacy jak ja działając z innymi mogą wpływać na to, jak zmienia się nasza gmina	78,6
2 tacy jak ja nawet działając z innymi nie mogę wpływać na to, jak zmienia się nasza gmina	21,4
Razem	100,0

3.3. Przedsiębiorczość

Pytania badawcze:

4. W jakim stopniu realizacja LSR przyczyniła się do rozwoju przedsiębiorczości?
5. Czy i w jaki sposób wspieranie przedsiębiorczości w ramach kolejnych edycji LSR jest wskazane

Większość mieszkańców dostrzega istotne zmiany infrastrukturalne (73,2%), które nie tylko wpływają na jakość życia na obszarze LGD, ale także na możliwości rozwoju przedsiębiorczości. Ponad połowa badanych zauważa, że w ostatnich latach wzrastała liczba inwestycji gospodarczych i inwestycji w infrastrukturę turystyczną, co wpływało na zwiększenie się liczby ofert pracy i możliwości zatrudnienia poza rolnictwem. **W ramach realizacji LSR powstało 17,09 nowych miejsc pracy, 15 nowych przedsiębiorstw, a wsparto rozwój 14 przedsiębiorstw.** Procesy powstawania nowych przedsiębiorstw nie są dla mieszkańców łatwo rozpoznawalne. Jednocześnie ponad połowa mieszkańców uważa, że nie zmieniły się warunki prowadzenia firm. W takim spostrzeganiu rzeczywistości nie musi być sprzeczności – bowiem warunki prowadzenia firm nie są zależne od rozwiązań lokalnych, ale także od rozwiązań prawnych i uwarunkowań makroekonomicznych.

Bardziej niepokojące jest inne zjawisko. Zwiększaniu się liczby ofert pracy, nie towarzyszy zwiększanie atrakcyjności ofert pracy.

Tabela 13. Zmiany sytuacji gospodarczej obserwowane przez mieszkańców

zmiany sytuacji gospodarczej w gminie w ostatnich 5 latach? (100 % w wierszach)	poprawa	bez zmian	Pogorszenie
liczba nowopowstających przedsiębiorstw	46,4	48,2	5,4
ilość inwestycji gospodarczych	55,4	41,1	3,6
Ilość ofert pracy	60,7	37,5	1,8
atrakcyjność ofert pracy	44,6	53,6	1,8
infrastruktura techniczna komunalna (drogi, wodociągi, sieć energetyczna)	73,2	21,4	5,4
rozwój infrastruktury turystycznej	71,4	23,2	5,4
warunki prowadzenia firm	37,5	57,1	5,4
możliwości zatrudnienia poza rolnictwem	53,6	44,6	1,8

Mieszkańcy pytani o to, czy warto w kolejnej LSR uwzględnić wsparcie dla przedsiębiorców, wyrażają jednoznaczne opinie. Według nich wsparcie przedsiębiorczości jest kluczowe dla dalszego rozwoju obszaru. Jednocześnie wskazują na to, że takimi branżami, na które w szczególności należałoby zwrócić uwagę są te działy, które oparte są na lokalnych zasobach – ludzkich (handel, usługi transportowe) lub materialnych (lokalne firmy produkcyjne, małe przedsiębiorstwa). Propozycje koncentrowały się przede wszystkim wokół wsparcia rolnictwa, agroturystyki, lokalnego rzemiosła oraz rozwoju bazy usług turystycznych proponowanych przez lokalnych mieszkańców (noclegi, oferta gastronomiczna, transport wewnątrz obszaru LSR).

W ocenie badanych projekty realizowane w ramach LSR są spójne ze zidentyfikowanym potencjałem rozwojowym obszaru objętego LSR.

Rozwój przedsiębiorczości na obszarze LSR potwierdzają też statystyki publiczne. We wszystkich gminach wzrosła zarówno bezwzględna liczba firm, jak i liczba podmiotów przypadająca na 1000 mieszkańców. Gwałtowne przyspieszenie odnotowujemy w roku 2017 i w szczególności 2018 i 2019. W 2017 i 2018 roku znacząco zwiększyła się także liczba nowopowstałych podmiotów, rozwój ten wyhamował dopiero w 2020 roku (zapewne pod wpływem pandemii).

Tabela 14. Potencjał gospodarczy – liczba podmiotów gospodarczych bezwzględna i na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym

Rok	Gmina													
	Krynica Morska		Nowy Dwór Gdański		Nowy Dwór Gdański - miasto		Nowy Dwór Gdański - obszar wiejski		Ostaszewo		Stegna		Sztutowo	
	Liczba podmiotów	Na tys. mieszkańców	Liczba podmiotów	Na tys. mieszkańców	Liczba podmiotów	Na tys. mieszkańców	Liczba podmiotów	Na tys. mieszkańców	Liczba podmiotów	Na tys. mieszkańców	Liczba podmiotów	Na tys. mieszkańców	Liczba podmiotów	Na tys. mieszkańców
2010	481	535	1577	131,7	1107	165,5	470	88,9	248	116	1096	168,2	478	201
2011	455	515,3	1494	125,1	1049	158	445	83,9	252	118,1	1076	165,6	467	197
2012	456	517,6	1501	126	1053	159,2	448	84,5	266	124,9	1112	172,2	494	208,7
2013	469	538,5	1522	128,7	1053	161,6	469	88,3	263	124,7	1163	181,4	493	209
2014	479	554,4	1498	128,2	1025	160,1	473	89,5	265	125,2	1168	183,1	509	216,2
2015	479	554,4	1497	128,6	1009	159	488	92,1	252	119,5	1181	187,7	508	215,9
2016	466	548,2	1524	133,3	1041	167,2	483	92,8	259	123,2	1231	196,9	519	222,9
2017	456	551,4	1598	141,8	1065	173,6	533	103,8	276	133,5	1281	206,9	526	229,9
2018	463	559,9	1686	151,6	1107	182,8	579	114,2	274	134,8	1349	221,4	537	235,4
2019	470	574,6	1743	158,6	1128	187,9	615	123,3	271	134,5	1387	231,1	554	247
2020	477	594,8	1809	166,6	1174	197,6	635	129,2	282	142,3	1423	240	572	256,6

Rok	Gmina													
	Malbork gmina wiejska		Lichnowy		Miłoradz		Nowy Staw		Nowy Staw - miasto		Nowy Staw - obszar wiejski		Stare Pole	
	Liczba podmiotów	Na tys. mieszkańców	Liczba podmiotów	Na tys. mieszkańców	Liczba podmiotów	Na tys. mieszkańców	Liczba podmiotów	Na tys. mieszkańców	Liczba podmiotów	Na tys. mieszkańców	Liczba podmiotów	Na tys. mieszkańców	Liczba podmiotów	Na tys. mieszkańców
2010	383	130,9	258	83,8	203	91,4	596	115,9	431	150,5	165	72,4	299	95,9
2011	398	133,9	257	83,6	219	97,8	555	108	416	146,1	139	60,6	297	95,7
2012	419	137,9	261	84,4	223	100,9	572	111,7	431	152,7	141	61,4	290	93,2
2013	434	142,6	263	84,5	232	104,3	598	118,2	441	159,5	157	68,5	313	100,9
2014	437	142,7	285	92,4	235	104,6	599	120,3	431	157,9	168	74,7	329	106,8
2015	432	139,9	283	91,9	237	106,1	611	123,4	435	158,8	176	79,6	345	111,9
2016	413	134,9	276	90,3	233	105,4	601	125,1	431	165,4	170	77,3	353	115,7
2017	445	144,3	281	93	257	116,9	588	123,2	407	158	181	82,5	352	115,9
2018	464	150,7	283	95,3	265	122,1	578	121,8	403	156	175	81	361	120,5
2019	479	154,5	299	102,1	264	123,1	588	125,8	420	165,9	168	78,4	377	127,4
2020	501	161,9	295	100,9	270	127,2	607	132	428	171,3	179	85,2	393	133,6

Tabela 15. Potencjał gospodarczy – liczba nowych podmiotów gospodarczych bezwzględna i w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

Rok	Gmina													
	Krynica Morska		Nowy Dwór Gdański		Nowy Dwór Gdański - miasto		Nowy Dwór Gdański - obszar wiejski		Ostaszewo		Stegna		Sztutowo	
	Liczba nowych podmiotów	Na tys. mieszkańców	Liczba nowych podmiotów	Na tys. mieszkańców	Liczba nowych podmiotów	Na tys. mieszkańców	Liczba nowych podmiotów	Na tys. mieszkańców	Liczba nowych podmiotów	Na tys. mieszkańców	Liczba nowych podmiotów	Na tys. mieszkańców	Liczba nowych podmiotów	Na tys. mieszkańców
2010	48	35,29	183	9,97	118	11,51	65	8,03	37	11,31	206	20,81	66	18,14
2011	42	30,97	176	9,62	112	10,99	64	7,89	33	10,06	204	20,57	63	17,19
2012	48	35,37	156	8,54	108	10,65	48	5,91	29	8,9	198	19,93	64	17,52
2013	49	36,27	174	9,56	113	11,18	61	7,55	24	7,39	225	22,6	49	13,42
2014	47	35,18	154	8,49	92	9,16	62	7,66	30	9,34	217	21,88	57	15,63
2015	36	27,15	161	8,9	93	9,29	68	8,42	22	6,84	215	21,66	59	16,03
2016	24	18,28	178	9,87	120	12	58	7,22	23	7,14	224	22,77	67	18,08
2017	35	26,46	205	11,46	114	11,45	91	11,47	44	13,57	251	25,55	76	20,73
2018	35	26,96	235	13,18	140	14,07	95	12,05	26	8,05	241	24,52	74	20,27
2019	32	24,56	196	11,05	111	11,21	85	10,84	17	5,3	201	20,63	61	16,68
2020	24	18,76	161	9,13	96	9,73	65	8,36	24	7,48	183	18,82	45	12,38

Rok	Gmina													
	Malbork gmina wiejska		Lichnowy		Miłoradz		Nowy Staw		Nowy Staw - miasto		Nowy Staw - obszar wiejski		Stare Pole	
	Liczba nowych podmiotów	Na tys. mieszkańców	Liczba nowych podmiotów	Na tys. mieszkańców	Liczba nowych podmiotów	Na tys. mieszkańców	Liczba nowych podmiotów	Na tys. mieszkańców	Liczba nowych podmiotów	Na tys. mieszkańców	Liczba nowych podmiotów	Na tys. mieszkańców	Liczba nowych podmiotów	Na tys. mieszkańców
2010	50	11,24	30	6,2	17	4,97	64	8	43	9,62	21	5,95	41	8,68
2011	38	8,38	35	7,29	40	11,71	58	7,25	38	8,46	20	5,7	38	8,05
2012	48	10,51	24	4,99	17	4,99	62	7,78	44	9,9	18	5,1	29	6,12
2013	38	8,21	25	5,23	26	7,71	62	7,86	32	7,26	30	8,6	49	10,4
2014	46	9,85	49	10,28	25	7,39	62	7,95	25	5,78	37	10,65	41	8,71
2015	36	7,65	21	4,44	28	8,23	63	8,12	40	9,25	23	6,69	41	8,7
2016	30	6,33	36	7,64	24	7,1	48	6,18	30	6,9	18	5,28	40	8,51
2017	51	10,77	35	7,47	48	14,14	43	5,64	20	4,78	23	6,69	43	9,15
2018	47	9,87	31	6,65	35	10,33	58	7,61	32	7,64	26	7,57	40	8,53
2019	43	8,95	29	6,28	25	7,45	44	5,75	31	7,3	13	3,81	34	7,27
2020	37	7,64	21	4,56	21	6,27	43	5,65	21	4,97	22	6,49	33	7,01

3.4. Turystyka i dziedzictwo kulturowe

6. W jakim stopniu LSR przyczyniła się do budowania lokalnego potencjału w zakresie turystyki i dziedzictwa kulturowego?
7. W jakich kierunkach należy wspierać rozwój lokalnego potencjału turystycznego?

Turystyka i jej rozwój były elementem LSR. Tym ważniejsza jest ocena efektów wsparcia tego sektora oraz wpływu tych działań na wzmacnianie lokalnej tożsamości. Ponad połowa badanych uważa, że poziom atrakcyjności turystycznej obszaru LGD zwiększył się lub nie zmienił się w ostatnich latach (co oznaczać może, że jest równie wysoki, jak wcześniej). Pojedyncze osoby (5,4% mieszkańców) uznały, że poziom atrakcyjności turystycznej obszaru spadł – to osoby, które jednocześnie wyczuły na jakość środowiska i jego zmiany m.in. pod wpływem rosnącej presji turystycznej. Mieszkańcy odnotowują w szczególności to, że poprawie uległa infrastruktura i oferta sportowa i rekreacyjna oraz polepszyła się promocja regionu i jego zasobów naturalnych, kulturalnych i turystycznych. Dla 2/3 badanych miało to znaczenie dla wzmocnienia ich (i tak silnej na tym obszarze) tożsamości lokalnej i identyfikacji z lokalną kulturą i tradycjami.

Tabela 16. Zmiany dot. potencjału turystycznego i kulturowego w opinii mieszkańców

Obserwowane zmiany w ostatnich 5 latach	poprawa	bez zmian	Pogorszenie
Poziom atrakcyjności turystycznej	66,1	28,6	5,4
Promocja dziedzictwa kulturalnego, zasobów naturalnych i turystyki	67,9	28,6	3,6
Infrastruktura i oferta kulturalna	64,3	33,9	1,8
Infrastruktura i oferta sportowa i rekreacyjna	67,9	30,4	1,8
Utożsamianie się mieszkańców z regionem	66,1	32,1	1,8

Dostrzeganie zmian przez mieszkańców to zarówno efekt dokonanych inwestycji, ale także ich zgodności z formułowanymi przez mieszkańców oczekiwań.

Zmiany te tylko do pewnego stopnia znajdują odbicie w statystykach publicznych GUS. Trzeba przy tym pamiętać, że badanie turystyki GUS ma znaczące ograniczenia (odnotowywane są dane dotyczące jedynie większych obiektów, z co najmniej 10 miejscami noclegowymi).

Jednak nawet przy tych ograniczeniach odnotowujemy, że liczba takich obiektów noclegowych, a zwłaszcza miejsc noclegowych zmieniła się na korzyść do 2019 roku włącznie. Rozwój turystyki mierzony liczbą tego rodzaju obiektów noclegowych nie dotyczy Nowego Dworu Gdańskiego, Ostaszewa, Lichnow, Miłoradza i Nowego Stawu.

Tabela 17. Zmiany zasobów turystycznych w podziale na gminy

Rok	Gmina													
	Krynica Morska		Nowy Dwór Gdański		Nowy Dwór Gdański - miasto		Nowy Dwór Gdański - obszar wiejski		Ostaszewo		Stegna		Sztutowo	
	Obiekty noclegowe	Miejsca noclegowe	Obiekty noclegowe	Miejsca noclegowe	Obiekty noclegowe	Miejsca noclegowe	Obiekty noclegowe	Miejsca noclegowe	Obiekty noclegowe	Miejsca noclegowe	Obiekty noclegowe	Miejsca noclegowe	Obiekty noclegowe	Miejsca noclegowe
2012	60	4008	0	0	0	0	0	0	1	11	54	5027	27	1432
2013	59	4052	1	7	0	0	1	7	1	11	68	5408	28	1400
2014	62	4529	0	0	0	0	0	0	1	11	63	5289	31	1965
2015	72	4675	0	0	0	0	0	0	0	0	67	6051	30	1985
2016	75	5154	0	0	0	0	0	0	0	0	73	6402	32	2095
2017	89	5829	0	0	0	0	0	0	0	0	75	6846	32	2177
2018	87	5971	0	0	0	0	0	0	0	0	75	7391	36	2262
2019	90	6143	0	0	0	0	0	0	0	0	69	7176	34	2457
2020	85	5921	0	0	0	0	0	0	0	0	64	6544	28	2395

Rok	Gmina													
	Malbork gmina wiejska		Lichnowy		Miłoradz		Nowy Staw		Nowy Staw – miasto		Nowy Staw - obszar wiejski		Stare Pole	
	Obiekty noclegowe	Miejsca noclegowe	Obiekty noclegowe	Miejsca noclegowe	Obiekty noclegowe	Miejsca noclegowe	Obiekty noclegowe	Miejsca noclegowe	Obiekty noclegowe	Miejsca noclegowe	Obiekty noclegowe	Miejsca noclegowe	Obiekty noclegowe	Miejsca noclegowe
2012	2	32	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	94
2013	2	62	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	94
2014	2	62	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	94
2015	2	58	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	94
2016	2	58	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	94
2017	2	85	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	94
2018	2	85	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	94
2019	2	68	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	94
2020	1	56	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	78

Źródło: BDL GUS

Tabela 18. Udział LGD w zwiększaniu potencjału turystycznego obszaru

Wskaźnik	Wskaźnik szczegółowo	Realizacja (U)	Realizacja (P)
Liczba nowych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Ogółem	8	8
	Obiekty noclegowe	0	0
	Obiekty gastronomiczne	0	0
	Obiekty sportowe/rekreacyjne	8	8
Liczba przebudowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Ogółem	8	8
	Obiekty noclegowe	0	0
	Obiekty gastronomiczne	0	0
	Obiekty sportowe/rekreacyjne	8	8

Niewątpliwie do rozwoju oferty rekreacyjnej przyczyniają się też działania finansowane dzięki LGD. W ramach realizacji LSR powstało łącznie 8 nowych obiektów sportowych i rekreacyjnych, a kolejne 8 zostało przebudowanych.

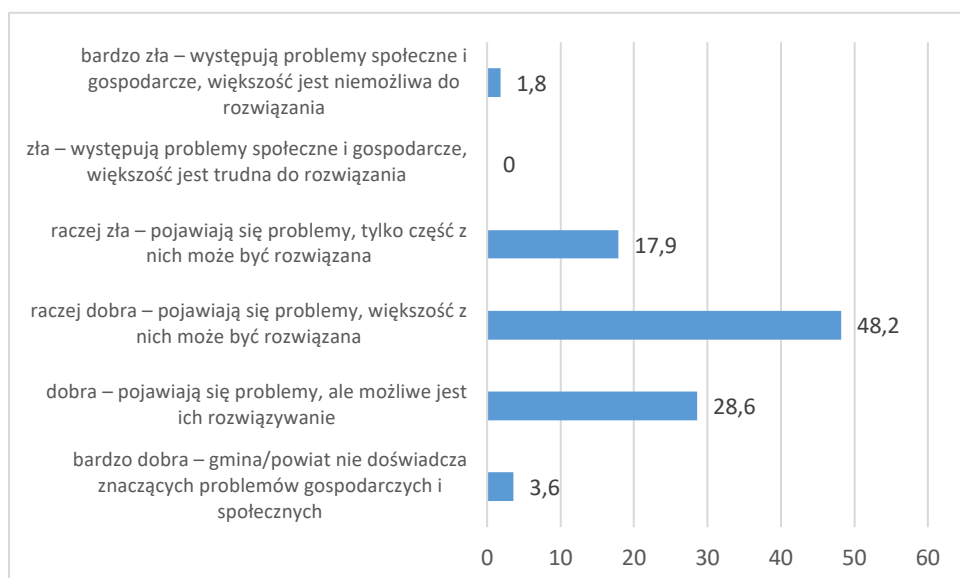
Zmiany te, jak pisaliśmy wcześniej, zauważane są przez mieszkańców. Pytani, o to, jakie powinny być dalsze kierunki rozwoju turystyki na obszarze LGD, wskazują, że powinna to być dalsza rozbudowa infrastruktury, która wpływa na atrakcyjność regionu i zarazem odpowiada potrzebom aktywnego spędzania czasu przez odwiedzających go turystów. Mieszkańcy chcieliby zatem dalszego rozwoju ścieżek rowerowych, ale także renowacji zabytków. Ważne dla dużej grupy mieszkańców jest też wzmocnienie infrastruktury umożliwiającej swobodniejsze przemieszczanie się po obszarze i łatwą komunikację do Merzeji Wiślanej. Ważnym celem na kolejne lata miałyby być także dalsze rozszerzanie oferty turystycznej tak, żeby nie wiązała się ona z Malborkiem i nielicznymi miejscowościami typowo turystycznymi (Stegna).

3.5. Grupy defaworyzowane

8. Czy w LSR właściwie zdefiniowano grupy defaworyzowane oraz czy realizowane w ramach LSR działania odpowiadały na potrzeby tych grup?
9. Jaki był wpływ LSR na poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego?
10. Jakie działania należy podejmować w skali lokalnej na rzecz ograniczania ubóstwa i wykluczenia społecznego?

Mieszkańcy w większości oceniają obecną sytuację społeczno-gospodarczą swoich gmin jako co najmniej dobrą – to opinia niemal 80,4% badanych. Nie znaczy to, że nie dostrzegają żadnych problemów (taką opinię wyrażało 19,7% mieszkańców), ale że uznają, że są one w dużej mierze możliwe do rozwiązania. Wśród tych, którzy uważają, że sytuacja społeczno-gospodarcza nie jest dobra, najliczniejsi są ci, według których tylko część problemów, których doświadczają mieszkańcy, można rozwiązać na poziomie lokalnym lub ich rozwiązanie byłoby bardzo trudne. Tylko 0,7% mieszkańców jest skrajnie pesymistyczna w swoich ocenach (trzeba pamiętać, że dane gromadzono w 2021 roku w miesiącach poprzedzających wzrost inflacji).

Wykres 1. Ogólna ocena sytuacji społeczno-gospodarczej gminy w opinii mieszkańców

Jednocześnie warto zauważyć, że te ogólnie pozytywne oceny sytuacji społeczno-gospodarczej to efekt zmian, jakie zaszły w ostatnich 7 latach, zwłaszcza w obszarze gospodarczym. Ponad 2/3 mieszkańców odczuwa także poprawę sytuacji społecznej. Wśród pozostałych przeważają opinie, że sytuacja w każdym z tych obszarów nie zmieniła się.

Oczywiście jesteśmy świadomi, że zmiany te nie są między innymi powodowane sytuacją makroekonomiczną (wzrost koniunktury), a nie wyłącznie efektem działań na poziomie lokalnym. Te ostatnie nie są jednak bez znaczenia.

Tabela 19. Zmiany sytuacji społeczno-gospodarczej obszaru od 2014 roku w opinii mieszkańców

Obszar zmiany	poprawiła się	bez zmian	pogorszyła się
sytuacja gospodarcza	76,8	21,4	1,8
sytuacja społeczna	75,0	19,6	5,4

Wśród pozytywnych zmian zauważane są przede wszystkim spadek poziomu bezrobocia oraz dostęp do usług opiekuńczych dla osób zależnych – zarówno dla dzieci w wieku do lat 3, jak i osób starszych i niepełnosprawnych, aktywność społeczna mieszkańców. Tu co najmniej połowa badanych zauważyła

poprawę. Według ponad połowy mieszkańców nie zmieniła się skala problemu ubóstwa (zależność od pomocy społecznej), chociaż tu pojawiało się także sporo optymistycznych ocen (43,7% mieszkańców uważa, że liczba rodzin zależnych od pomocy społecznej zmniejszyła się).

Tabela 20. Zmiany sytuacji społecznej w gminie obserwuje P. w ostatnich 5 latach w opinii mieszkańców

zmiany sytuacji społecznej	poprawa	bez zmian	pogorszenie
poziom bezrobocia	60,7	37,5	1,8
liczba rodzin zależnych od pomocy społecznej	51,8	46,4	1,8
aktywność społeczna (udział w działaniach na rzecz społeczności)	64,3	33,9	1,8
odpływ ludzi młodych z gminu/powiatu	37,5	41,1	21,4
dostęp do usług opiekuńczych dla dzieci	55,4	42,9	1,8
dostęp do usług opiekuńczych dla osób starszych i niepełnosprawnych	55,4	42,9	1,8
dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej	57,1	37,5	5,4

Jako problem należy natomiast uznać dalszy odpływ młodych mieszkańców z gmin według 22,2% mieszkańców problem ten pogłębił się. Jednocześnie, zwróćmy uwagę, że dzieci i młodzież nie są według mieszkańców narażone na wykluczenie społeczne – to nie ubóstwo i marginalizacja społeczna są przyczynami odpływu młodych.

Według większości mieszkańców w ich gminach żyją osoby narażone na wykluczenie społecznej (tylko 11,9% było innego zdania). Najczęściej wskazywano tu osoby ubogie, niepełnosprawne i samotne. To o tyle ważne, że cechy te mogą współwystępować, powodując pogłębienie ryzyka marginalizacji. Badani nie umieli w większości ocenić, czy LGD i realizowana przez Grupę strategia w wystarczającym stopniu uwzględnia problemy tych osób. Pozostali oceniali, że LGD w wystarczającym stopniu uwzględnia w swoich działaniach takie grupy jak dzieci i młodzież, rodziny z dziećmi, przedsiębiorców i rolników. W opinii mieszkańców LGD w mniejszym stopniu uwzględnia natomiast sprawy tych grup, które wskazywano wcześniej jako szczególnie defaworyzowane.

Tabela 21. Grupy defaworyzowane z perspektywy mieszkańców

Grupy mieszkańców w szczególności narażone na wykluczenie społeczne (mogą mieć poczucie, że jakość ich życia jest niższa niż innych mieszkańców):	Grupy narażone na wykluczenie społeczne	Czy działania LGD uwzględniają w wystarczającym stopniu sprawy i problemy osób mieszkających w gminie		
		tak	nie	nie wiem
dzieci i młodzieży	0	23,90	0	82,1
osoby niepełnosprawne	39,3	17,4	4,3	78,3
osoby starsze/seniorzy	37,7	19,6	4,3	76,1
osoby samotne	16,1	13,0	0	87,0
rodziny z dziećmi	0	28,3	0	71,1
osoby ubogie	33,9	13,0	4,3	82,6
kobiety	0	21,7	2,2	76,1
przedsiębiorcy		21,7	10,9	67,4
rolnicy		15,2	10,9	73,9
inne grupy	7,1			
nie ma takich grup	17,9			

Z zawartej w Lokalnej Strategii Rozwoju diagnozy problemów społecznych obszaru wyłania się kilka grup docelowych. Są to:

- ogół mieszkańców
- turyści
- przedsiębiorcy
- członkowie organizacji pozarządowych

I jedną grupę defaworyzowaną: studenci/uczniowie oraz absolwenci do 29. roku życia. Ta grupa nie jest postrzegana jako defaworyzowana przez badanych mieszkańców.

Może to być jednak skutek sposobu rozumienia przez mieszkańców, czym jest wykluczenie lub jakie może mieć konsekwencje. Wskazują na to charakterystyki rynku pracy na obszarze LGD. Wprawdzie we wszystkich gminach w okresie realizacji LSR spadła liczba osób zależnych od pomocy społecznej – wolniej proces ten przebiegał w Krynicy Morskiej i Ostaszewie. Procesy na rynku pracy są niejednorodne. W większości gmin, zmieniła się on pozytywnie, w tym znaczeniu, że malała liczba osób bezrobotnych i jednocześnie rosła liczba osób pracujących. Oznacza to, że osoby wychodzące z rejestrów bezrobotnych wchodziły na rynek pracy, a nie do rejestrów osób korzystających z benefitów społecznych (renty, emeryci). Na obszarze LGD jest jednak kilka gmin, w których procesom zmniejszania się skali bezrobocia taka pozytywna zmiana nie zachodzi – są to Ostaszewo i gmina Sztutowo, w którym wprawdzie spadło bezrobocie, ale także spadła liczba osób pracujących (na skutek starzenia się społeczności).

Jednocześnie obserwujemy – we wszystkich gminach – negatywne zjawiska związane z bezrobociem. Wprawdzie ogólna liczba osób bezrobotnych na całym obszarze spadła, ale połowę tych osób stanowią długotrwale bezrobotni. To, o tyle ważne, że pozwala sądzić o trudności ich aktywizacji w przyszłości. Zwraca uwagę, że wśród bezrobotnych przeważają kobiety (stanowią ponad połowę osób bezrobotnych) i duży udział mają także ludzie młodzi - wieku do 30 roku życia (średnio co trzecia osoba bezrobotna) i osoby powyżej 50 roku życia (co czwarty bezrobotny).

W kolejnym okresie finansowania warto byłoby uwzględnić wśród grup defaworyzowanych kobiety. Cechy te (płeć i młody wiek) mogą współwystępować, a zjawisko może dotyczyć młodych kobiet, które wypadają z rynku pracy na dłużej z powodu macierzyństwa i opieki nad dziećmi. Jeśli przyjąć takie wyjaśnienie (prawdopodobne, bo zjawisko to obserwowane jest w całym województwie pomorskim), to oznaczałoby, że warto w przyszłości **uwzględnić wspieranie przedsiębiorczości nakierowanej na usługi opiekuńcze** (dostęp do nich jest ważną przesłanką powrotu kobiet na rynek pracy) oraz **rozważyć nagradzanie (w kryteriach dostępu) wprowadzania rozwiązań przyjaznych pracownikom** (np. uelastycznienie czasu pracy, wprowadzanie zatrudnienia w niepełnym wymiarze umożliwiającym łączenie pracy zawodowej z opieką nad dziećmi lub innymi osobami zależnymi).

Tabela 22. Sytuacja społeczna na obszarze LGD

	Krynica Morska		Nowy Dwór Gdański		Nowy Dwór Gdański - miasto		Nowy Dwór Gdański - obszar wiejski		Ostaszewo		Stegna		Sztutowo	
	2015	2020	2015	2020	2015	2020	2015	2020	2015	2020	2015	2020	2015	2020
Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej ogółem	173	143	1985	699	0	0	0	0	423	288	1101	473	351	123
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności	1305	1118	1098	396	0	0	0	0	1316	897	1109	487	954	338
Pracujący ogółem	181	195	2546	2466	2210	2215	336	251	528	396	932	1023	296	260
Pracujący na 1000 mieszkańców ogółem	137	151	141	140	221	225	42	32	164	124	95	105	80	72
Bezrobocie – ogółem	116	51	1482	870	0	448	0	422	206	136	692	405	259	181
Bezrobocie – kobiety	62	29	866	514	0	257	0	257	116	92	392	231	141	103
Bezrobocie – mężczyźni	54	22	616	356	0	191	0	165	90	44	300	174	118	78
Bezrobocie - do 25 roku życia	11	4	251	119	0	63	0	56	40	24	94	56	35	30
Bezrobocie - do 30 roku życia	23	10	470	252	0	122	0	130	61	41	184	105	77	50
Bezrobocie - powyżej 50 roku życia	41	14	365	192	0	95	0	97	48	43	220	115	90	44
Bezrobocie - długotrwale bezrobotni	60	28	933	457	0	227	0	230	133	62	396	186	140	90

	Malbork obszar wiejski		Lichnowy		Miłoradz		Nowy Staw		Nowy Staw - miasto		Nowy Staw - obszar wiejski		Stare Pole	
	2015	2020	2015	2020	2015	2020	2015	2020	2015	2020	2015	2020	2015	2020
Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej ogółem	427	220	666	302	516	228	814	380	0	0	0	0	681	298
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. Ludności	908	454	1407	656	1516	680	1049	499	0	0	0	0	1446	633
Pracujący ogółem	410	324	319	385	197	190	590	601	509	493	81	108	377	532
Pracujący na 1000 mieszkańców ogółem	87	67	67	83	58	57	76	79	116	117	24	32	80	113
Bezrobocie – ogółem	249	160	294	176	212	116	528	288	0	138	0	150	346	169
Bezrobocie – kobiety	136	97	184	121	118	81	318	207	0	98	0	109	208	115
Bezrobocie – mężczyźni	113	63	110	55	94	35	210	81	0	40	0	41	138	54
Bezrobocie - do 25 roku życia	52	20	54	26	40	20	96	52	0	23	0	29	53	27
Bezrobocie - do 30 roku życia	79	43	100	55	66	40	170	93	0	41	0	52	97	57
Bezrobocie - powyżej 50 roku życia	66	41	66	50	40	25	123	56	0	21	0	35	102	38
Bezrobocie - długotrwale bezrobotni	142	74	174	81	120	46	317	149	0	68	0	81	210	86

3.6. Innowacyjność

Pytania badawcze

11. W jakim stopniu projekty realizowane w ramach LSR były innowacyjne?

12. Jakie można wyróżnić typy innowacji powstałych w ramach LSR?

Ponadto przewidziano premiowanie działalności w zakresie zdefiniowanych w diagnozie branż kluczowych dla rozwoju obszaru, przyjaznych środowisku i wpływających na jego ochronę oraz działań ukierunkowanych na innowacje. Innowacyjność określona została jako: Innowacja produktowa, technologiczna bądź usługowa, rozróżniana na poziomie lokalnym – jednej gminy (brak na obszarze), bądź na poziomie regionalnym – całego obszaru LGD (brak na obszarze LGD) ponadto działania innowacyjne muszą zakładać przynajmniej 30% środków w ramach budżetu danej operacji.

Przez innowację należy rozumieć innowację produktową, technologiczną bądź usługową. Innowacja może być rozumiana na poziomie lokalnym – jednej gminy (brak na obszarze), bądź na poziomie regionalnym – całego obszaru LGD (brak na obszarze LGD). (LSR, s. 50)

Liczba zrealizowanych operacji ukierunkowanych na innowacje - 22

3.7. Projekty współpracy

Pytania badawcze:

13. Jaka była skuteczność i efekty działania wdrażania projektów współpracy?

14. Jaką formę i zakres powinny przyjmować projekty współpracy w przyszłości?

Projekt współpracy to projekt, który zakłada wspólną realizację działań przez partnerów z różnych regionów (projekt międzyregionalny) lub krajów (projekt międzynarodowy). Projekt współpracy podejmowane przez lokalne grupy działania przyczyniają się do osiągnięcia celów zawartych w lokalnych strategiach rozwoju, wykorzystując wiedzę i doświadczenia partnerskich lokalnych grup działania. Projekty te mogą zatem korzystać z już gotowych i stosowanych w innych miejscach rozwiązań oraz przewidywać ich adaptowanie, bądź też wypracowywać nowe rozwiązania przy udziale partnerów z innych regionów, w tym wspólne rozwiązania problemów, z którymi borykają się wszystkie uczestniczące w projekcie podmioty.

Do końca 2020 roku LGD nie realizował projektu współpracy.

3.8. Ocena funkcjonowania LGD

Pytania badawcze

15. Czy sposób działania partnerów w ramach LGD pozwalał na efektywną i skuteczną realizację LSR?
16. Jaka jest skuteczność i efektywność działań biura LGD (animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych)?
17. Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD, by skuteczniej realizowała LSR?

Stowarzyszenie podejmowało kilka rodzajów działań kierowanych bezpośrednio do mieszkańców i interesariuszy. Poza licznymi (124) spotkaniami z mieszkańcami, było to także doradztwo indywidualne. Łącznie z takiego doradztwa skorzystały 502 osoby. Sprawozdanie za 2020 rok nie uwzględnia informacji o tym, jak często korzystano ze strony internetowej.

Tabela 23. Realizacja celów informacyjno-promocyjnych

L.p.	Sposób realizacji celów informacyjno-promocyjnych	Liczba działań (wskaźniki produktu)
1	Spotkania z mieszkańcami	124
2	Doradztwo indywidualne	502
3	Liczba odwiedzin strony internetowej	0

Wyniki badania mieszkańców i beneficjentów wynika, że przyjęte sposoby informowania o zakresie działań były skuteczne – beneficjenci korzystali z informacji przekazywanych bezpośrednio z LGD. Należy jednak wziąć pod uwagę, że poziom wiedzy o istnieniu LGD jest umiarkowana, co silnie ogranicza możliwość dotarcia do Biura i skorzystania z bezpośredniego doradztwa i informacji.

Beneficjenci oceniają uzyskane informacje jako wyczerpujące, dopasowane do ich potrzeb i (na ogół) atrakcyjne, to jest zachęcające do aplikowania.

Tabela 24. Źródło wiedzy o LGD (beneficjenci)

Skąd dowiedział(a) się P. o możliwości aplikowania o środki z Lokalnej Grupy Działania?	beneficjenci
1. informacje ogólnie dostępne (ulotki, plakaty, zebrania, lokalne media, Internet)	28
2. dotarła do mnie informacja bezpośrednio z LGD (powiadomienie sms, fb, itp.)	72
3 od liderów lokalnych	0

Tabela 25. Ocena jakości uzyskanych informacji (beneficjenci)

Ocena uzyskanych informacji:	tak	nie
wyczerpujące (zawierały wszystkie niezbędne informacje)	100	0
dostosowane do potrzeb odbiorcy	100	0
atrakcyjne – zachęcające do aplikowania	90	10

Jeśli skuteczność działania funkcjonowania LGD mierzyć świadomością mieszkańców i beneficjentów tego, czy w gminie realizowano projekty finansowane ze środków unijnych i możliwości korzystania z efektów tych projektów to należałoby uznać, że była ona bardzo wysoka. Zdecydowana większość mieszkańców i wszyscy beneficjenci mają wiedzę o tym, że na obszarze LGD realizowano projekty finansowane ze środków unijnych (choć zapewne wśród nich dostrzegano inwestycje realizowane przez inne podmioty niż LGD). Prawie połowa mieszkańców bezpośrednio skorzystała z działań podejmowanych w ramach tych projektów a co piąty mieszkaniec zadeklarował, że korzystał także z

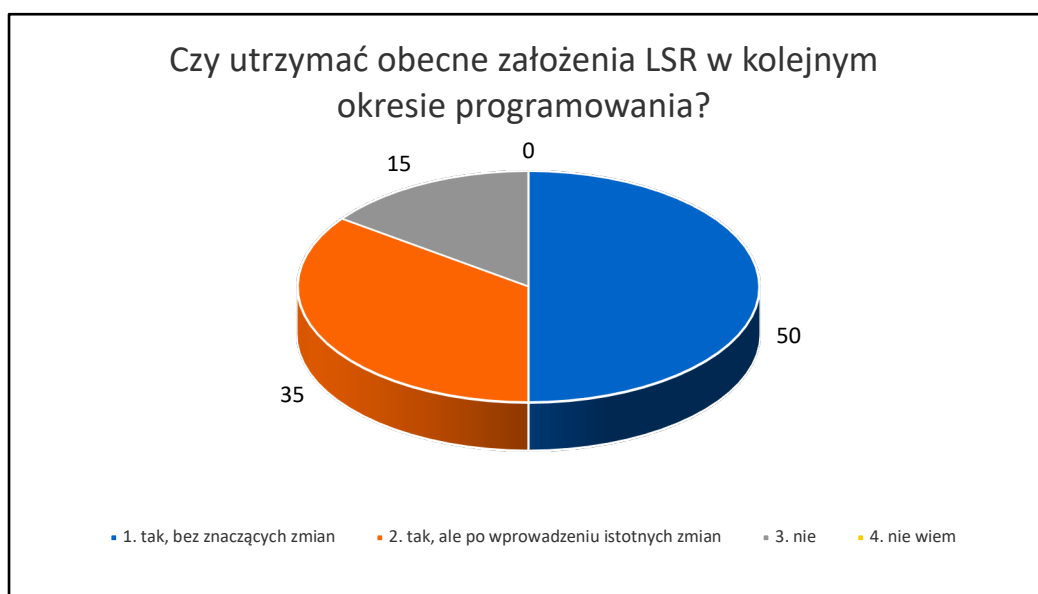
infrastruktury i obiektów, które w ramach tych projektów powstały. Beneficjenci częściej wskazywali na bezpośrednią styczność i z projektami i obiektami sfinansowanymi w ich ramach.

Tabela 26. Świadomość projektów unijnych na obszarze LGD

Korzystanie z przedsięwzięć realizowanych w ramach LSR	Mieszkańcy	Beneficjenci
wiedza o tym, że w ostatnich 6 latach w gminie realizowano projekty ze środków unijnych	83,9	100,0
korzystanie z projektów takich jak szkolenia, festyny finansowanych ze środków unijnych	48,2	92,0
korzystanie z infrastruktury lub obiektów finansowanych ze środków unijnych	26,8	86,0

Łącznie 85% badanych uważa, że należy utrzymać obecne założenia LSR także w kolejnych latach – w tym 50% nie oczekiwałoby żadnych zmian, a pozostali chcieliby, żeby Strategię skorygować.

Wykres 2. Potrzeba dalszego wdrażania rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność przez LGD

Propozycje tych korekt można podzielić na kilka kategorii, ze względu na to:

- do kogo powinny być kierowane działania – tu: mieszkańcy obszarów peryferyjnie położonych, osoby starsze, niepełnosprawne, „osoby potrzebujące” – ta kategoria nie była przez badanych precyzyjniej definiowana, jednak z wypowiedzi badanych można wnioskować, że były to na ogół osoby, które znalazły się w trudnym położeniu lub są zależne od pomocy innych z powodów „niezawinionych” przez nich (powody mają charakter fizyczny czy biologiczny, a nie wybory takich osób);
- rodzaj inwestycji – tu zwracano uwagę w szczególności w infrastrukturę techniczną (chodniki, drogi, ścieżki rowerowe, zwiększanie ich bezpieczeństwa, rozbudowa sieci komunikacyjnej wewnątrz obszaru), ale także w infrastrukturę społeczną – zaplecze dla pomocy wybranym grupom mieszkańcom (np. świetlice z ofertą zajęć dla dzieci lub seniorów);
- jakie powinny być „horyzontalne” cele działań – jakie wartości powinny uwzględniać lub jaki szerszy cel powinien kierunkować podejmowane działania: ochrona środowiska, zwiększenie przyjazności urzędów, zwiększenie dostępności usług społecznych, zwiększanie aktywności mieszkańców.

3.9. Ocena procesu wdrażania

Pytania badawcze

18. Czy realizacja finansowa i rzeczowa LSR odbywała się zgodnie z planem?
19. Czy procedury naboru i realizacji projektów były wystarczająco przejrzyste i przyjazne dla beneficjentów?
20. Czy kryteria pozwalały na wybór najlepszych projektów (spójnych z celami LSR)?
21. Czy przyjęty system wskaźników pozwalał na zebranie wystarczających informacji o procesie realizacji LSR i jej rezultatach?

Realizacja finansowa i rzeczowa odbywała się zgodnie z planem. Ze sprawozdania LGD wynika, że działania we wszystkich obszarach podejmowane były regularnie.

Z badania beneficjentów wynika, że czuli się oni odpowiednio poinformowani o planowanych działaniach LGD, a jakość uzyskanych informacji były bardzo wysoka i umożliwiła przygotowanie wysokiej jakości wniosków o dofinansowanie. Wśród beneficjentów pojedyncze osoby nie zgadzały się z dominującymi ocenami, że procedury naboru były przyjazne. Na podstawie wywiadów jakościowych można domniemywać, że te pojedyncze negatywne oceny związane były raczej z długością procesu oceny i koniecznością wprowadzania korekt do aplikacji, ale nie po stronie LGD, tylko po stronie Instytucji Zarządzającej.

Tabela 27. Przejrzystość i przyjazność procedur LGD (beneficjenci)

Czy w Pani/Pana ocenie:	Tak	Nie
rodzaj podjętych działań informacyjno-promocyjnych miał znaczenie dla decyzji o aplikowaniu?	85	15
jakość uzyskanych z LGD informacji miała znaczenie dla jakości przygotowanej aplikacji?	100	0
procedury naboru były przejrzyste?	100	0
procedury naboru były przyjazne dla beneficjentów	80	20

Beneficjenci nie sygnalizowali trudności w osiągnięciu wskaźników. Wszyscy badani przyznali, że osiągnęli założone wskaźniki i sprzyjała temu w szczególności sprawność organizacyjna i wsparcie ze strony LGD. Trudności wiązano głównie z wymogami programowymi.

Tabela 28. Czynniki wpływające na osiągnięcie wskaźników

Czynniki:	Ułatwia	utrudnia	Bez znaczenia
sprawność organizacyjna i wsparcie ze strony LGD	100	0	0
trafność wskaźników	100	0	0
wymogi programowe (ilość i poziom skomplikowania dokumentów)	0	50	50

3.10. Wartość dodana podejścia LEADER

Pytania badawcze

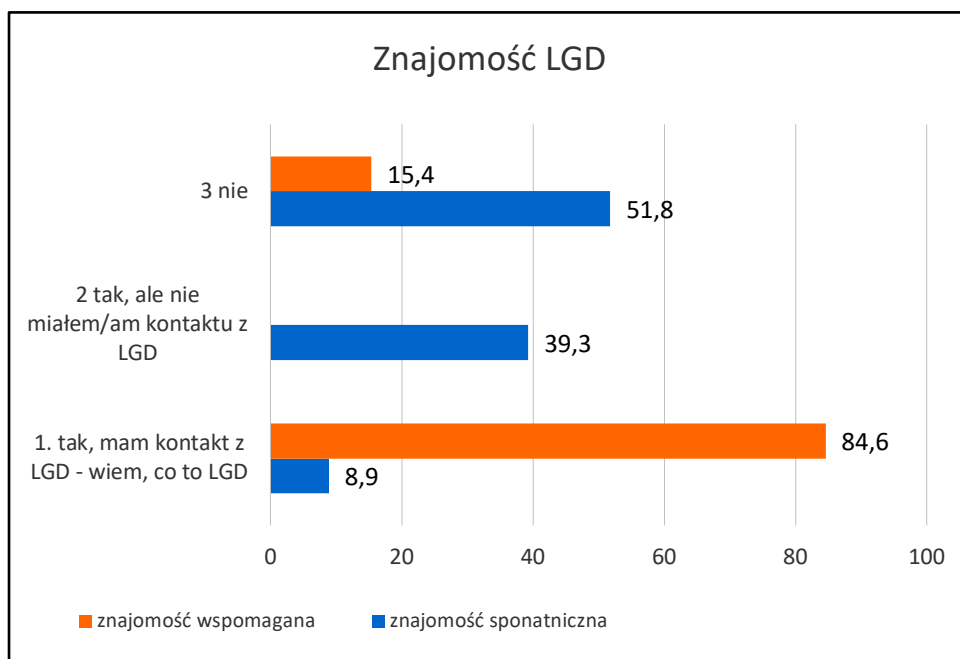
22. Czy działalność LGD wpływa na poprawę komunikacji pomiędzy różnymi aktorami, budowanie powiązań między nimi i sieciowanie?
23. Czy stworzony dzięki wsparciu w ramach LSR potencjał rozwojowy jest w dostateczny sposób wykorzystywany i promowany?
24. Czy projekty realizowane w ramach LSR są spójne ze zidentyfikowanym potencjałem rozwojowym obszaru objętego LSR i czy te projekty przyczyniają się do jego wzmocnienia?
25. Czy przeprowadzone w ramach LSR inwestycje są komplementarne względem siebie lub względem wiodącego projektu/tematu określonego w LSR?

Jednym z założeń programu LEADER jest budowanie więzi pomiędzy różnymi aktorami lokalnej przestrzeni społecznej. Ważną rolę ma tu do spełnienia Lokalna Grupa Działania, która służyć może jako inicjator, ale także platforma do współpracy różnych podmiotów. Rolę tę wypełnia na kilka sposobów, po pierwsze w sama konstrukcja Rady LGD sprzyja współpracy międzysektorowej, po drugie inicjuje działania, które mogą realizować wspólnie osoby reprezentujące różne społeczne grupy, wreszcie, po trzecie, może dzięki spotkaniom ze społecznością lokalną tworzyć przestrzeń do wchodzenia ze sobą w interakcje i podejmowania wspólnych działań.

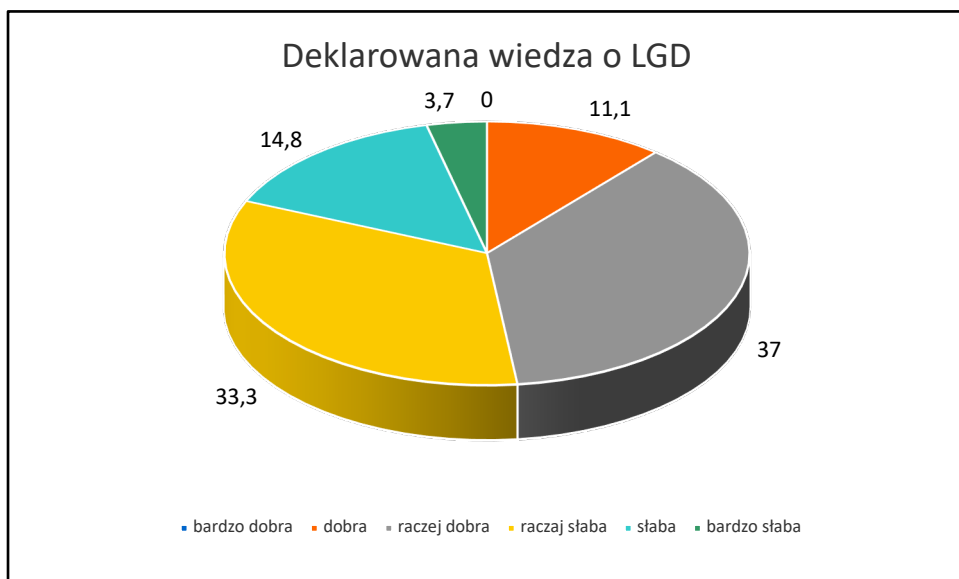
Z tej perspektywy, ważne jest to, jak LGD jest postrzegany zarówno przez mieszkańców (a wśród nich tych, którzy nie korzystali z finansowania), jak i przez członków stowarzyszenia LGD oraz osób podejmujących w imieniu LGD decyzji o kierunkach działań (Rada, Zarząd).

Ponad połowa mieszkańców (51,5%) pytanym o to, czy wiedzą, czym jest LGD, jeśli nie pomagać im w odpowiedzi (przez podanie pełnej nazwy stowarzyszenia) odpowiadają negatywnie. Co trzeci mieszkaniec deklaruje, że wie, czym jest LGD, ale nie miał z nim kontaktu, a co 11 (8,9%) wie o tym, ponieważ miał styczność z LGD. Z drugiej strony, jeśli pytanie wspomagano przez podanie nazwy stowarzyszenia, proporcje te radykalnie się zmieniają. Aż 84,6% badanych mieszkańców wie, co to za stowarzyszenie. Różnica między znajomością spontaniczną i wspomaganą oznacza, że warto ułatwić identyfikację LGD przez dalsze działania informacyjno-promocyjne.

Wykres 3. Znajomość LGD wśród mieszkańców

Wykres 4. Ocena znajomości działań Lokalnej Grupy Działania

Mieszkańcy najczęściej dowiadują się o LGD przy okazji lokalnych spotkań i imprez (29,6%) lub z lokalnych mediów (22,2%). Rola LGD nie była bez znaczenia, bo 14,8% badanych dowiedziało się o LGD dzięki jego działaniom animacyjnym. Jest to o tyle ważnym, że 11,1% mieszkańców dowiedziało się o LGD pośrednio. Można więc ostrożnie założyć, że łącznie ok. ¼ wszystkich mieszkańców dowiedziało się o tym, czym zajmuje się LGD bezpośrednio lub pośrednio dzięki działaniom Biura LGD. Mało skutecznym sposobem informowania o tym, czym zajmuje się LGD okazują się ulotki i plakaty. Zwraca uwagę, że samorząd na jest rozpoznawany jako miejsce, w którym mieszkańcy dowiadują się o LGD – to odróżnia badany LGD od pozostałych (którzy samorząd nie był rozpoznawany w ogóle jako źródło wiedzy o LGD).

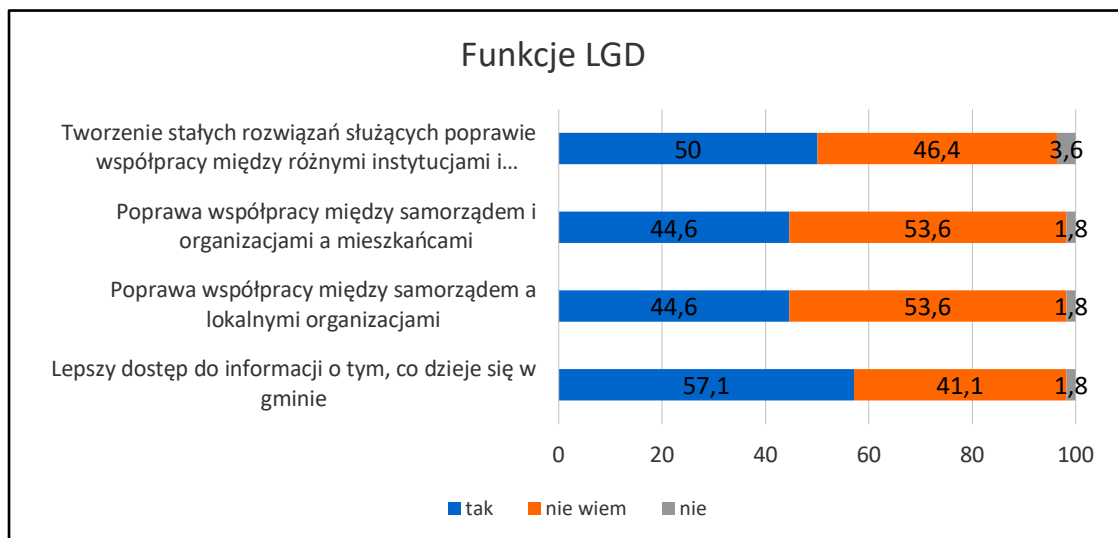
Tabela 29. Źródła wiedzy o LGD - mieszkańcy

Źródła wiedzy	Procent*
Ulotki, plakaty	3,7
informacje medialne/lokalna prasa	22,2
imprezy i spotkania lokalne	29,6
działania animacyjne LGD	14,8
od innych mieszkańców	11,1
samorząd gminy	11,1
samorząd powiatu lub regionu	0
punkty informacji europejskiej	0
interesuję się tym, co się dzieje, sam znalazłem/am informację o LGD	0
inne, jakie?	7,4

Mieszkańcy, którzy mają jakieś wyobrażenie o LGD (tzn. zadeklarowali, że w ogóle spotkali się z tą nazwą), widzą w stowarzyszeniu przede wszystkim platformę informacyjną – miejsce, w którym najlepiej wiadomo o tym, co dzieje się w gminie (57,1%), ale także instytucję, która służy ona tworzeniu stałych rozwiązań, których celem jest poprawa współpracy między różnymi podmiotami w gminie (50%). Nieco mniej niż połowa mieszkańców w LGD widzi instytucję, dzięki której może poprawić się współpraca samorządu z organizacjami lokalnymi i mieszkańcami.

Podobnie funkcje LGD postrzegają badani członkowie stowarzyszenia.

Wykres 5. Funkcje LGD w opinii mieszkańców

W LSR zidentyfikowano kilka mocnych stron (potencjałów) obszaru. Były to w szczególności cechy odnoszące się do:

- położenia geograficznego i potencjału przyrodniczego (unikalność krajobrazu i bogactwo zasobów środowiska przyrodniczego, zróżnicowanie zasobów wód powierzchniowych (Wisła, Morze Bałtyckie, Zalew Wiślany).
- potencjału turystycznego: rozpoznawalność turystyczna Mierzei Wiślanej, aktywne lokalne organizacje turystyczne, duża liczba podmiotów w zakresie działalności gospodarczej związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
- potencjału kulturowego: bogate dziedzictwo kulturowe i historyczne.
- dużej aktywności społecznej mieszkańców
- potencjału demograficznego: młode społeczeństwo (wyższy niż w Polsce i województwie pomorskim udział procentowy osób w wieku przedprodukcyjnym, a niższy w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem), dodatni przyrost naturalny
- wysokiego poziomu przedsiębiorczości (duża liczba powstających firm) i wysokiej kultury rolnej
- wysoki dochód podatkowy gmin wchodzących w skład LGD na 1 mieszkańca (wyższy niż w Polsce i województwie pomorskim) przekładający się na wysokie wydatki gmin na mieszkańca

Jednocześnie z przeprowadzonej diagnozy wynikało, że te mocne strony nie są w pełni wykorzystywane i mogą być jednocześnie słabościami obszaru jak potencjał turystyczny (który przez sezonowość oferty turystycznej i w związku z tym także pracy oraz braki infrastrukturalne przy rosnącej atrakcyjności obszarów sąsiednich może być też barierą) lub aktywność gospodarcza mieszkańców, która – z braku wsparcia, nie przekłada się na dynamikę rozwoju lub trwałość podmiotów gospodarczych, nierównomierny rozkład zasobów na obszarze, niewykorzystany potencjał aktywności społecznej mieszkańców (w skutek braku odpowiedniego wsparcia organizacji pozarządowych).

Wyznaczone w LSR cele rozwojowe są w pełni spójne ze zidentyfikowanym potencjałem rozwojowym obszaru objętego LSR, a zaplanowane i realizowane przedsięwzięcia przyczyniają się do jego wzmocnienia.

4. Odpowiedzi na pytania badawcze

Lp.	Pytanie badawcze	Miejsce w raporcie	Odpowiedź na pytanie
1	Jaki jest stopień osiągnięcia celu głównego i przypisanych do niego wskaźników LSR?	3.1	<p>Cel główny oraz przypisane mu wskaźniki osiągnięto w bardzo wysokim stopniu. Niemal wszystkie operacje wykonano zgodnie z założonym budżetem – uśredniony poziom realizacji to 88,1%. Na koniec 2021 roku wyjątkiem było tylko jedno działanie (turystyka kwalifikowana). Jest to związane przede wszystkim przesunięciami w budżecie oraz warunkami pandemicznymi, które przyczyniły się do poważnego kryzysu całego sektora turystycznego.</p> <p>Do końca 2020 roku nie udało się skłonić min. 2 podmiotów do korzystania z infrastruktury służącej przetwarzaniu produktów rolnych, ale było to działanie przewidziane na końcowy etap realizacji LSR poprzedzony utworzeniem m.in. inkubatora przetwórstwa rolnego.</p> <p>W LSR przyjęto, że część działań będzie realizowanych wieloetapowo – ma to konsekwencje zarówno dla poziomu realizacji LSR w kategoriach finansowych, jak i rzeczowych. W ramach realizacji LSR stworzono silne podstawy do dalszego rozwoju przetwórstwa w kolejnym okresie finansowym.</p> <p>Oceniamy, że wszystkie zaplanowane działania (skutkujące realizacją wskaźników rezultatu i produktu) zostaną zrealizowane, część ze znaczącym naddatkiem.</p>
2	Jaki jest wpływ LSR na kapitał społeczny, w tym w szczególności na aktywność społeczną, zaangażowanie w sprawy lokalne?	3.2	<p>W okresie podlegającym ewaluacji nie zmieniła się zasadniczo zwiększyła się dynamika powstawania organizacji pozarządowych. W części gmin jest on skokowy (z wyjątkiem gmin Stegna i Nowy Dwór Gdański), co można wiązać także z reakcją na zewnętrzny impuls rozwojowy (w tym realizacja RLKS)</p> <p>Jednocześnie poziom aktywności i potencjał organizacji jest bardzo zróżnicowany i przekłada się to także na gotowość i możliwość tych organizacji do udziału w organizowanych konkursach.</p>

Lp.	Pytanie badawcze	Miejsce w raporcie	Odpowiedź na pytanie
			Zwiększa się też (deklarowany) udział mieszkańców w życiu społecznym gmin i rośnie ich poczucie sprawczości (przynajmniej w odniesieniu do własnej miejscowości). Przy tym co czwarty z badanych podkreśla, że podjął aktywność pod wpływem działań LGD.
3	W jaki sposób należałoby wspierać rozwój kapitału społecznego w przyszłości?	3.2	Niezbędna jest dalsza aktywizacja tych gmin, w których aktywność jest niska (mierzona - w sposób niedoskonały - liczbą nowopowstających organizacji pozarządowych), zwłaszcza w gminach Nowy Staw i Lichnowy.
4	W jakim stopniu realizacja LSR przyczyniła się do rozwoju przedsiębiorczości?	3.3	W ramach realizacji LSR do końca 2020 roku powstało 15 nowych firm a 14 skorzystało ze środków na rozwój firmy. Jeśli kierować się podpisanymi umowami, powinno w tamtym okresie powstać łącznie 17 miejsc pracy.
5	Czy i w jaki sposób wspieranie przedsiębiorczości w ramach kolejnych edycji LSR jest wskazane?	3.3	Mimo rozwoju przedsiębiorczości (na co wskazują także statystyki publiczne) dalsze wspieranie przedsiębiorczości w kolejnych edycjach jest wskazane. Według mieszkańców szczególnie pożądane jest wspieranie branż, które oparte są na lokalnych zasobach – ludzkich (handel, usługi transportowe) lub materialnych (lokalne firmy produkcyjne, małe przedsiębiorstwa, lokalne produkty rolne). Propozycje koncentrowały się przede wszystkim wokół wsparcia rolnictwa, agroturystyki, lokalnego rzemiosła oraz rozwoju bazy usług turystycznych proponowanych przez lokalnych mieszkańców (noclegi, oferta gastronomiczna, transport wewnątrz obszaru LSR).
6	W jakim stopniu LSR przyczyniła się do budowania lokalnego potencjału w zakresie turystyki i dziedzictwa kulturowego?	3.4	W odbiorze społecznym znacząco wzrósł poziom atrakcyjności turystycznej obszaru LGD. W szczególności poprawie uległa infrastruktura, ale także oferta sportowa i rekreacyjna, polepszyła się też promocja regionu i jego zasobów naturalnych, kulturalnych i turystycznych. W ramach realizacji LSR powstało 8 obiektów sportowych i rekreacyjnych, a kolejne 8 zostało przebudowanych.

Lp.	Pytanie badawcze	Miejsce w raporcie	Odpowiedź na pytanie
7	W jakich kierunkach należy wspierać rozwój lokalnego potencjału turystycznego?	3.4	<p>Mieszkańcy wskazują, że niezbędna jest dalsza rozbudowa infrastruktury turystycznej – ma podnosić atrakcyjność regionu, ale jednocześnie odpowiada potrzebie aktywnego spędzania czasu przez odwiedzających go turystów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Komunikacja wewnątrz obszaru, w tym rozwój ścieżek rowerowych • Renowacja zabytków • rozszerzanie oferty turystycznej tak, żeby nie wiązała się ona z Malborkiem (miastem) i nielicznymi miejscowościami typowo turystycznymi (Stegna).
8	Czy w LSR właściwie zdefiniowano grupy defaworyzowane oraz czy realizowane w ramach LSR działania odpowiadały na potrzeby tych grup?	3.5	Tak.
9	Jaki był wpływ LSR na poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego?	3.5	<p>Ogólnie pozytywne oceny sytuacji społeczno-gospodarczej wyrażane przez mieszkańców to efekt zmian, jakie zaszły w ostatnich 6 latach poprzedzających ewaluację. Ponad 2/3 mieszkańców odczuwa poprawę sytuacji zarówno gospodarczej, jak i społecznej.</p> <p>Niemal we wszystkich gminach tworzących LGD obserwujemy wiele pozytywnych zjawisk: Są to w szczególności: zmniejszenie liczby osób zależnych od pomocy społecznej, spadek bezrobocia.</p> <p>Zwiększenie liczby osób pracujących miało miejsce w kilku gminach: Krynica Morska, Lichnowy, Nowy Dwór Gdański, Nowy Staw, Stare Pole, Stegna. To zjawisko bardzo pozytywne, zważywszy, że statystyki uwzględniały dane na koniec 2020 roku, a zatem nie jest to efekt zatrudnieni sezonowych.</p>
10	Jakie działania należy podejmować w skali lokalnej na rzecz ograniczania ubóstwa i wykluczenia społecznego?	3.5	Wskazana jest kontynuacja dotychczasowych działań – wzmocnienie sieci usług opiekuńczych (co wpłynie pozytywnie na aktywność zawodową kobiet) oraz dbanie o rozwój przedsiębiorczości mieszkańców.

Lp.	Pytanie badawcze	Miejsce w raporcie	Odpowiedź na pytanie
11	W jakim stopniu projekty realizowane w ramach LSR były innowacyjne?	3.6	Ze sprawozdania z postępu rzeczowego za 2020 rok można wnioskować o dość wysokiej innowacyjności projektów.
12	Jakie można wyróżnić typy innowacji powstałych w ramach LSR?	3.6	Wg sprawozdań podjęto 22 działań ukierunkowanych na innowacje. Występowały przede wszystkim innowacje produktowe i usługowe.
13	Jaka była skuteczność i efekty działania wdrażania projektów współpracy?	3.7	Do końca 2020 roku nie podjęto projektu współpracy, planowano jednak działania na kolejne lata realizacji LSR.
14	Jaką formę i zakres powinny przyjmować projekty współpracy w przyszłości?	3.7	Podjęcie działań
15	Czy sposób działania partnerów w ramach LGD pozwalał na efektywną i skuteczną realizację LSR?	3.8	Tak, w pełni
16	Jaka jest skuteczność i efektywność działań biura LGD (animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych)?	3.8	Skuteczność i efektywność działań biura LGD jest bardzo wysoka, zwłaszcza jeśli chodzi o doradztwo indywidualne skutkujące rosnącą jakością składanych wniosków.
17	Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD, by skuteczniej realizowała LSR?	3.8	Działania prowadzone dotąd przez LGD były bardzo skuteczne. Kontynuacja działań oraz promocja dotychczasowych osiągnięć

Lp.	Pytanie badawcze	Miejsce w raporcie	Odpowiedź na pytanie
18	Czy realizacja finansowa i rzeczowa LSR odbywała się zgodnie z planem?	3.9	Tak
19	Czy procedury naboru i realizacji projektów były wystarczająco przejrzyste i przyjazne dla beneficjentów?	3.9	Tak
20	Czy kryteria pozwalały na wybór najlepszych projektów (spójnych z celami LSR)?	3.9	Tak
21	Czy przyjęty system wskaźników pozwalał na zebranie wystarczających informacji o procesie realizacji LSR i jej rezultatach?	3.9	Tak
22	Czy działalność LGD wpływa na poprawę komunikacji pomiędzy różnymi aktorami, budowanie powiązań między nimi i sieciowanie?	3.10	Zdecydowanie tak.
23	Czy stworzony dzięki wsparciu w ramach LSR potencjał rozwojowy jest w dostateczny sposób wykorzystywany i promowany?	3.10	Tak, w pełni.

Lp.	Pytanie badawcze	Miejsce w raporcie	Odpowiedź na pytanie
24	Czy projekty realizowane w ramach LSR są spójne ze zidentyfikowanym potencjałem rozwojowym obszaru objętego LSR i czy te projekty przyczyniają się do jego wzmocnienia?	3.10	Tak, w pełni.
25	Czy przeprowadzone w ramach LSR inwestycje są komplementarne względem siebie lub względem wiodącego projektu/tematu określonego w LSR?	3.10	Tak

5. Wnioski i rekomendacje

Wniosek	Rekomendacja
Niemal wszystkie postawione cele zostały zrealizowane. Nie wykorzystano środków na rozwój turystyki kwalifikowanej.	Podjęcie działań. Dalszy rozwój infrastruktury, na której bazuje turystyka kwalifikowana.
Analiza wskaźników rezultatu i produktu wskazuje, że istnieją tylko dwa obszarów wymagających intensyfikacji działań, jeśli mają być osiągnięte do 2023 roku: rozwój turystyki kwalifikowanej oraz rozwój przetwórstwa.	Dalsze nabory, do wyczerpania środków.
Nierównomierna jest aktywność mieszkańców poszczególnych gmin.	Intensyfikacja działań informacyjno-promocyjnych w gminach mniej dotąd aktywnych (Lichnowo)
Cele LSR są nadal aktualne. Ma to być efektem trafnej diagnozy	Konsultacje społeczne nowych założeń LSR
Wsparcie dla NGO jest wystarczające, chociaż nie przekłada się znacząco na ich liczbę na obszarze LSR. Działania LGD mają duże znaczenie dla podejmowania aktywności społecznej przez mieszkańców (choć poziom tej aktywności nadal jest dość niski).	Jeśli miałyby w dalszej perspektywie służyć wzmocnieniu potencjału organizacji należałoby kierować działania także do nieformalnych liderów lokalnych i z ich pomocą aktywizować mieszkańców.
Poczucie sprawczości i wpływu mieszkańców jest umiarkowane.	Wymaga dalszego wzmacniania przez włączanie mieszkańców w procesy decyzyjne oraz działania na rzecz społeczności LSR.
Realizacji LSR przyczyniła się do wzmocnienia istniejących firm i powstania nowych przedsiębiorstw. Zmiany te są zauważalne przez mieszkańców (zauważają większą dostępność ofert pracy). Na zmianę struktury zatrudnienia w części gmin wskazują też statystyki publiczne (wzrost liczby osób pracujących – poza sezonem turystycznym - w 6 gminach).	Kontynuacja dotychczasowych działań.
Znaczącym elementem inwestycji podejmowanych w ramach LSR były te nakierowane na rozwój turystyki. W ramach LSR udało się zwiększyć liczbę obiektów rekreacyjnych i sportowych. Stworzono atrakcyjne środki promocji obszaru.	Kontynuacja dotychczasowych działań.
Badani oczekują, że w dalszym okresie działania te będą kontynuowane, ale przy jednoczesnych staraniach o to, aby wydłużyć sezon turystyczny.	Działania promujące pełną i spójną ofertę obszaru także w niskim okresie turystycznym.

Wniosek	Rekomendacja
W okresie realizacji LSR zmniejszył się poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego na większości jego obszaru. Nadal niezbędne są działania kierowane do osób narażonych na wykluczenie z rynku pracy: kobiety po urodzeniu dziecka oraz młodzi ludzie (do 30 roku życia)	Utrzymanie definicji grup defaworyzowanych
Ze względu na ryzyko wykluczenia tych grup (kobiety, młodzi) oraz z powodu niekorzystnych zmian demograficznych, brakuje wsparcia takich projektów, które premiowałyby przedsięwzięcia służące rozwojowi usług dla osób zależnych (co umożliwiłoby kobietom powrót na rynek pracy) oraz elastycznych rozwiązań zatrudnieniowych (większa szansa dla młodych).	Utrzymanie kryterium punktowego dla grup defaworyzowanych
Zrealizowano 22 projekty innowacyjnych, głównie o charakterze produktowym lub usługowym.	Kontynuacja dotychczasowych działań Rozważenie powiązania kryteriów oceny innowacyjności z oceną oddziaływania na środowisko (jakie skutki środowiskowe ma innowacja)
Do końca 2020 roku nie zrealizowano projektów współpracy.	Przystąpienie do partnerstw
Partnerzy w ramach LGD spotykali się systematycznie, w okresie pandemii podjęto odpowiednie działania umożliwiające kontynuację współpracy	Kontynuacja dotychczasowych działań
Wysoko oceniana jest przejrzystość, przyjazność i przystępność informacji. Niżej oceniana jest strona biurokratyczna aplikacji (odpowiedzialność za tę komplikację lokowana jest poza LGD)	Dążenie do uproszczenia procedur.
Beneficjenci oceniają wsparcie ze strony LGD jako odpowiednie do ich potrzeb	Kontynuacja dotychczasowych działań
Wartością dodaną podejścia Leader jest przede wszystkim budowanie więzi między różnymi aktorami społecznymi i współpraca międzysektorowa. Ważną wartością dodaną jest też zwiększająca się integracja mieszkańców.	Kontynuacja dotychczasowych działań
Mieszkańcy postrzegają LGD jako trwałą, stabilną organizację, która ma charakter pomostowy – pozwala na zawiązywanie partnerstw	Kontynuacja dotychczasowych działań

Wniosek	Rekomendacja
międzysektorowych, sprzyja dialogowi społecznemu i wypracowywaniu komplementarnych rozwiązań.	

Spis tabel i wykresów

Tabela 1. Logika wyznaczonych celów szczegółowych i przedsięwzięć LSR	6
Tabela 2. Postęp finansowy	7
Tabela 3. Wskaźniki rezultatu – postęp rzeczowy	8
Tabela 4. Wskaźniki produktu – postęp rzeczowy	9
Tabela 5. Rodzaje realizowanych działań w podziale na gminy – liczba projektów realizowanych w poszczególnych gminach	10
Tabela 6. Rodzaje realizowanych działań w podziale na rodzaje beneficjentów – liczba projektów realizowanych przez poszczególnych beneficjentów	10
Tabela 7. Sytuacja społeczno-demograficzna na obszarze LGD.....	12
Tabela 8. Kapitał społeczny w gminach – liczba organizacji pozarządowych na 10 tys. mieszkańców	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Tabela 9. Aktywność na rzecz lokalnej społeczności i wpływ LGD na aktywność społeczną	14
Tabela 10. Poczucie wpływu na lokalną społeczność	14
Tabela 11. Ocena współdziałania, jako narzędzia pomocy innym – potrzeba angażowania	15
Tabela 12. Ocena współdziałania, jako narzędzia zmiany w społeczności lokalnej – potrzeba angażowania	15
Tabela 13. Zmiany sytuacji gospodarczej obserwowane przez mieszkańców	16
Tabela 14. Potencjał gospodarczy – liczba podmiotów gospodarczych bezwzględna i na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	17
Tabela 15. Potencjał gospodarczy – liczba nowych podmiotów gospodarczych bezwzględna i w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.....	19
Tabela 16. Zmiany dot. potencjału turystycznego i kulturowego w opinii mieszkańców.....	21
Tabela 17. Zmiany zasobów turystycznych w podziale na gminy	22
Tabela 18. Udział LGD w zwiększaniu potencjału turystycznego obszaru	24
Tabela 19. Zmiany sytuacji społeczno-gospodarczej obszaru od 2014 roku w opinii mieszkańców	25
Tabela 20. Zmiany sytuacji społecznej w gminie obserwuje P. w ostatnich 5 latach w opinii mieszkańców	26
Tabela 21. Grupy defaworyzowane z perspektywy mieszkańców.....	26
Tabela 20. Sytuacja społeczna na obszarze LGD.....	28
Tabela 23. Realizacja celów informacyjno-promocyjnych	32
Tabela 24. Świadomość projektów unijnych na obszarze LGD	32
Tabela 25. Źródło wiedzy o LGD (beneficjenci).....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Tabela 26. Ocena jakości uzyskanych informacji (beneficjenci)	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Tabela 27. Przejrzystość i przyjazność procedur LGD (beneficjenci)	34
Tabela 28. Źródła trudności w osiągnięciu celów (beneficjenci)	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Tabela 29. Czynniki wpływające na osiągnięcie wskaźników	34

Tabela 30. Źródła wiedzy o LGD - mieszkańcy	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Wykres 1. Ogólna ocena sytuacji społeczno-gospodarczej gminy w opinii mieszkańców.....	25
Wykres 2. Potrzeba dalszego wdrażania rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność przez LGD	33
Wykres 3. Stopień osiągnięcia założonych celów (beneficjenci)	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Wykres 4. Funkcje LGD w opinii mieszkańców	35
Wykres 5. Znajomość LGD wśród mieszkańców	35
Wykres 6. Ocena znajomości działań Lokalnej Grupy Działania	36

Załączniki. Narzędzia badawcze

Mieszkańcy obszarów LGD (CAWI/ CATI)

Szanowni Państwo,

zwracamy się z uprzejmą prośbą o wypełnienie ankiety dotyczącej zmian zachodzących w Państwa społeczności pod wpływem realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju oraz działań realizowanych przez Lokalną Grupę Działania na terenie gminy/powiatu.

Państwa doświadczenia i opinie są bardzo ważne i mogą przyczynić się do faktycznych zmian ułatwiających wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju. Dlatego też prosimy o pełne i szczerze odpowiedzi – dzięki temu uzyskamy trafny obraz doświadczanych przez Państwa trudności oraz obraz Państwa potrzeb i oczekiwań.

Z poważaniem,

zespół badawczy Pracowni Badań SOMA

Rozwój gminy i powiatu

6. Proszę o ogólną ocenę sytuacji społeczno-gospodarczej gminy:

☐ bardzo dobra – gmina/powiat nie doświadcza znaczących problemów gospodarczych i społecznych	☐ dobra – pojawiają się problemy, ale możliwe jest ich rozwiązywanie	☐ raczej dobra – pojawiają się problemy, większość z nich może być rozwiązana
☐ raczej zła – pojawiają się problemy, tylko część z nich może być rozwiązana	☐ zła – występują problemy społeczne i gospodarcze, większość jest trudna do rozwiązania	☐ bardzo zła – występują problemy społeczne i gospodarcze, większość jest niemożliwa do rozwiązania

7. Jak sytuacja gminy zmieniała się w ostatnich latach (od 2014 roku)?

Sytuacja gospodarcza	☐ poprawiła się	☐ bez zmian	☐ pogorszyła się
Sytuacja społeczna	☐ poprawiła się	☐ bez zmian	☐ pogorszyła się

8. Jakie zmiany sytuacji gospodarczej w gminie obserwuje P. w ostatnich 5 latach?

liczba nowopowstających przedsiębiorstw	☐ poprawa	☐ bez zmian	☐ pogorszenie
ilość inwestycji gospodarczych	☐ poprawa	☐ bez zmian	☐ pogorszenie
ilość ofert pracy	☐ poprawa	☐ bez zmian	☐ pogorszenie
atrakcyjność ofert pracy	☐ poprawa	☐ bez zmian	☐ pogorszenie
infrastruktura techniczna komunalna (drogi, wodociągi, sieć energetyczna)	☐ poprawa	☐ bez zmian	☐ pogorszenie
rozwój infrastruktury turystycznej	☐ poprawa	☐ bez zmian	☐ pogorszenie
warunki prowadzenia firm	☐ poprawa	☐ bez zmian	☐ pogorszenie
Możliwości zatrudnienia poza rolnictwem	☐ poprawa	☐ bez zmian	☐ pogorszenie
Działań na rzecz osób bezrobotnych	☐ poprawa	☐ bez zmian	☐ pogorszenie
Działań i usprawnień na rzecz osób niepełnosprawnych	☐ poprawa	☐ bez zmian	☐ pogorszenie
Działań na rzecz osób młodych (do 35 rż)	☐ poprawa	☐ bez zmian	☐ pogorszenie
Działań na rzecz osób po 50 rż	☐ poprawa	☐ bez zmian	☐ pogorszenie

9. Jakie zmiany sytuacji społecznej w gminie obserwuje P. w ostatnich 5 latach?

poziom bezrobocia	☐ poprawa	☐ bez zmian	☐ pogorszenie
liczba rodzin zależnych od pomocy społecznej	☐ poprawa	☐ bez zmian	☐ pogorszenie
aktywność społeczna (udział w działaniach na rzecz społeczności)	☐ poprawa	☐ bez zmian	☐ pogorszenie
odpływ ludzi młodych z gminu/powiatu	☐ poprawa	☐ bez zmian	☐ pogorszenie
dostęp do usług opiekuńczych dla dzieci	☐ poprawa	☐ bez zmian	☐ pogorszenie
dostęp do usług opiekuńczych dla osób starszych i niepełnosprawnych	☐ poprawa	☐ bez zmian	☐ pogorszenie
dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej	☐ poprawa	☐ bez zmian	☐ pogorszenie

10. Czy gmina zmieniła się w ostatnich 5 latach ze względu na:

Poziom atrakcyjności turystycznej	☐ poprawa	☐ bez zmian	☐ pogorszenie
Promocji dziedzictwa kulturalnego, zasobów naturalnych i turystyki	☐ poprawa	☐ bez zmian	☐ pogorszenie
Infrastruktury i oferty kulturalnej	☐ poprawa	☐ bez zmian	☐ pogorszenie
Infrastruktury i oferty sportowej i rekreacyjnej	☐ poprawa	☐ bez zmian	☐ pogorszenie
Tożsamości mieszkańców z regionem	☐ poprawa	☐ bez zmian	☐ pogorszenie

11. Jak wyobraża sobie Pan(i) dalsze kierunki rozwoju turystyki w gminie – jak powinna się zmieniać w najbliższych latach?

- a. ....
 b. ....
 c. ....

12. Czy są jakieś branże gospodarcze, których rozwój w szczególności powinien być wspierany, żeby gmina mogła się rozwijać? Jeśli tak, jakie?

- d. ....
 e. ....
 f. ....

Wpływ mieszkańców na sytuację gminy

13. Czy ludzie tacy jak Pan(i) mają wpływ na życie wsi/miejscowości?

1. tak	2 nie wiem	3 nie
--------	------------	-------

14. Czy ludzie tacy jak Pan(i) mają wpływ na życie gminy?

1. tak	2 nie wiem	3 nie
--------	------------	-------

15. Które z poniższych twierdzeń jest Panu bliższe

1. tacy jak ja działając z innymi mogą pomóc potrzebującym	2 tacy jak ja nawet działając z innymi nie mogę pomóc potrzebującym
--	---

16. Które z poniższych twierdzeń jest Panu bliższe

1. tacy jak ja działając z innymi mogą wpływać na to, jak zmienia się nasza gmina	2 tacy jak ja nawet działając z innymi nie mogą wpływać na to, jak zmienia się nasza gmina
---	--

17. Czy kiedykolwiek podejmował(a) P. działania na rzecz innych mieszkańców gminy lub wspólnych spraw?

1. tak	2 Nie
--------	-------

18. Czy do któryś z tych działań został(a) Pan(i) zachęcona przez Lokalną Grupę Działania?

1. tak	2 Nie
--------	-------

19. Co mogłoby zachęcić Panią/Pana do tego, aby włączyła się Pani/włączył Pan w działania na rzecz innych mieszkańców gminy lub wspólnych spraw?

- g. ....
 h. ....
 i. ....

20. Czy wiadomo Pani/Panu o tym, żeby w ostatnich 6 latach w gminie realizowano projekty ze środków unijnych?

1. tak	2. nie
--------	--------

21. Czy osobiście korzystał(a) Pan(i) z projektów takich jak szkolenia, festyny finansowanych ze środków unijnych

1. tak	2. nie
--------	--------

22. Czy osobiście korzystał(a) Pan(i) z infrastruktury lub obiektów finansowanych ze środków unijnych

1. tak	2. nie
--------	--------

Lokalna Grupa Działania i Lokalna Strategia Rozwoju

23. Czy słyszał(a) Pan(i) o Lokalnej Grupie Działania funkcjonującej w Pana/Pani gminie?

1. tak, mam kontakt z LGD	2 tak, ale nie miałem/am kontaktu z LGD	3 nie (do pyt. 22)
---------------------------	---	--------------------

24. Czy może Pani/Pan podać nazwę tej Lokalnej Grupy Działania?

Nazwa: .....

Jeśli nazwa nie jest poprawna:

Czy słyszał(a) Pani o .....[podać respondentowi nazwę LGD]

☐ tak	☐ nie
------------------------------	------------------------------

25. Skąd dowiedział(a) się Pan(i) o Lokalnej Grupie Działania?

☐ ulotki	☐ plakaty	☐ informacje medialne/lokalna prasa
☐ imprezy i spotkania lokalne	☐ działania animacyjne LGD	☐ od innych mieszkańców
☐ samorząd gminy	☐ samorząd powiatu lub regionu	☐ punkty informacji europejskiej
☐ interesuję się tym, co się dzieje, sam znalazłem/am informację o LGD	☐ inne, jakie?	

26. Jak ocenia Pan(i) swoją znajomość działań Lokalnej Grupy Działania:

☐ bardzo dobra	☐ dobra	☐ raczej dobra
☐ raczej zła	☐ zła	☐ bardzo zła

27. Które z grup mieszkańców są w szczególności narażone na wykluczenie społeczne (mogą mieć poczucie, że jakość ich życia jest niższa niż innych mieszkańców):

1. dzieci i młodzież	2. osoby niepełnosprawne	3. seniorzy	4. osoby samotne
5. rodziny z dziećmi	6. osoby ubogie	7. kobiety	8. inne grupy, jakie?
9. nie ma takich grup (do pyt. 24)			

28. Lokalna Grupa Działania podejmuje działania, które kierowane są do różnych grup mieszkańców. Czy działania LGD uwzględniają w wystarczającym stopniu sprawy i problemy osób mieszkających w gminie:

dzieci i młodzież	☐ tak	☐ nie wiem	☐ nie
osób niepełnosprawnych	☐ tak	☐ nie wiem	☐ nie
osób starszych	☐ tak	☐ nie wiem	☐ nie
osób samotnych	☐ tak	☐ nie wiem	☐ nie
rodzin z dziećmi	☐ tak	☐ nie wiem	☐ nie

osób ubogich	☐ tak	☐ nie wiem	☐ nie
kobiet	☐ tak	☐ nie wiem	☐ nie
przedsiębiorców	☐ tak	☐ nie wiem	☐ nie
rolników	☐ tak	☐ nie wiem	☐ nie

29. Czy są jakieś ważne sprawy i problemy lokalne, które powinny w szczególności stać się przedmiotem działania Lokalnej Grupy Działania? Jeśli tak, jakie?

- j. ....
k. ....
l. ....

30. Czy w Pani/Pana opinii powstanie Lokalnej Grupy Działania sprzyja:

Lepszemu dostępowi do informacji o tym, co dzieje się w gminie	☐ tak	☐ nie wiem	☐ nie
Poprawie współpracy między samorządem a lokalnymi organizacjami	☐ tak	☐ nie wiem	☐ nie
Poprawie współpracy między samorządem i organizacjami a mieszkańcami	☐ tak	☐ nie wiem	☐ nie
Tworzeniu stałych rozwiązań służących poprawie współpracy między różnymi instytucjami i organizacjami w gminie	☐ tak	☐ nie wiem	☐ nie

Beneficjenci

31. Czy korzystał(a) Pan(i) ze środków z Lokalnej Grupy Działania?

1. tak	2. nie
--------	--------

32. Skąd dowiedział(a) się P. o możliwości aplikowania o środki z Lokalnej Grupy Działania?

1. informacje ogólnie dostępne (ulotki, plakaty, zebrania, lokalne media)	2. dotarła do mnie informacja bezpośrednio z LGD (powiadomienie sms, fb, itp.)	3 od liderów lokalnych	4 inne, jakie? .....
---	--	------------------------	-------------------------

33. Czy uzyskane informacje były:

wyczerpujące (zawierały wszystkie niezbędne informacje)	1 1 tak	2 2 nie
dostosowane do potrzeb odbiorcy	1. 1 tak	2. 2 nie
atrakcyjne – zachęcające do aplikowania	1 tak	2 nie

34. Czy w Pani/Pana ocenie:

rodzaj podjętych działań informacyjno-promocyjnych miał znaczenie dla decyzji o aplikowaniu?	1 tak	2 nie
jakość uzyskanych z LGD informacji miała znaczenie dla jakości przygotowanej aplikacji?	1 tak	2 nie
procedury naboru były przejrzyste?	1 tak	2 nie
procedury naboru były przyjazne dla beneficjentów	1 tak	2 nie

35. Jaki jest stopień osiągnięcia założonych celów?

☐ osiągnięto założone cele (do pyt. 32)	☐ nie osiągnięto celów, ale nie ma zagrożenia dla ich osiągnięcia na koniec projektu	☐ nie osiągnięto celów i jest zagrożenie, że nie uda się ich osiągnąć
--	---	--

36. Jeśli istnieje zagrożenie, że nie wszystkie cele zostaną osiągnięte, jakie mogą być tego powody (proszę zaznaczyć wszystkie prawdziwe odpowiedzi)?

☐ diagnoza potrzeb społeczności nie była (w pełni) trafna – źle wyznaczono cele	☐ cele przestały być aktualne ze względu na zmiany warunków zewnętrznych	☐ przyjęto niewłaściwe rozwiązania organizacyjne
☐ nie byliśmy przygotowani kadrowo do realizacji	☐ brakowało wsparcia ze strony LGD	☐ brakowało wsparcia ze strony innych instytucji
☐ inne, jakie?		

37. Co ułatwia, a co utrudnia osiąganie założonych wskaźników?

Czynnik wpływający na osiąganie wskaźników	Czy ten czynnik ułatwia, utrudnia czy może nie ma znaczenia?
sprawność organizacyjna i wsparcie ze strony LGD	☐ ułatwia ☐ utrudnia ☐ bez znaczenia
trafność wskaźników	☐ ułatwia ☐ utrudnia ☐ bez znaczenia
wymogi programowe (ilość i poziom skomplikowania dokumentów)	☐ ułatwia ☐ utrudnia ☐ bez znaczenia
Inne, jakie?	☐ ułatwia ☐ utrudnia ☐ bez znaczenia

38. Czy w P. opinii w kolejnym okresie programowania należy utrzymać obecne rozwiązanie – rozwój lokalny kierowany przez społeczność wdrażany przez LGD?

1. tak, bez znaczących zmian	2. tak, ale po wprowadzeniu istotnych zmian (do pyt. 34)	3. nie (do pyt. 35)	4. nie wiem
------------------------------	--	---------------------	-------------

39. Jeśli niezbędne są poważne zmiany, czego powinny dotyczyć?

1. ....
2. ....
3. ....

40. Jeśli nie, dlaczego?

41. ....
42. ....
43. ....

Informacje o respondencie

M1. Nazwa gminy: .....

M2. Nazwa powiatu: .....

M3. Płeć:

1. kobieta
2. mężczyzna

M4. Wiek .....

M5. Wykształcenie:

1. podstawowe/gimnazjalne
2. zasadnicze zawodowe
3. liceum ogólnokształcące/ zawodowe/ technikum
4. pomaturalne/ policealne
5. studia licencjackie bądź inżynierskie
6. studia magisterskie, magisterium plus (np. doktorat, dwa kierunki)

M6. Ile osób (wszystkich domowników) liczy P. gospodarstwo domowe?.....

M7. Czy obecnie jest P. zatrudniony/a?

1. tak (*przejdź do pyt. M9*) 2. nie

M8. Jeśli obecnie P. nie pracuje, czy pracował/a P. w ciągu ostatnich 12 miesięcy?

1. tak 2. nie

M9. Jak ocenia P. sytuację materialną swojej rodziny?

1. wystarcza nam na wszystkie potrzeby i na oszczędności
2. wystarcza nam na wszystkie potrzeby
3. wystarcza nam tylko na potrzeby podstawowe
4. nie wystarcza nawet na podstawowe potrzeby

M10. Czy na tle innych rodzin w gminie sytuacja materialna P. rodziny jest:

1. lepsza 2. taka sama 3. gorsza

M11. Gdyby nic Pani/Pana nie ograniczało, gdzie chciał(a)by Pan(i) mieszkać:

- 1 tu, gdzie teraz 2. gdzieś w województwie
3. gdzieś w kraju 4. za granicą

M12. A Pani/Pana dzieci? Gdzie chciał(a)by Pan(i), żeby mieszkali w przyszłości:

- 1 tu, gdzie teraz 2. gdzieś w województwie
3. gdzieś w kraju 4. za granicą

Dziękujemy za udział w badaniu!

LGD (IDI)

Szanowni Państwo,

zwracamy się z uprzejmą prośbą o wypełnienie ankiety dotyczącej zmian zachodzących w Państwa społeczności pod wpływem realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju oraz działań realizowanych przez Lokalną Grupę Działania na terenie gminy/powiatu.

Państwa doświadczenia i opinie są bardzo ważne i mogą przyczynić się do faktycznych zmian ułatwiających wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju. Dlatego też prosimy o pełne i szczere odpowiedzi – dzięki temu uzyskamy trafny obraz doświadczanych przez Państwa trudności oraz obraz Państwa potrzeb i oczekiwań.

Państwa wypowiedzi są w pełni anonimowe i zostaną przedstawione w zbiorczych zestawieniach lub formie uniemożliwiającej identyfikację rozmówcy.

Z poważaniem,

zespół badawczy Pracowni Badań SOMA

Informacje podstawowe

M1. Nazwa LGD (do uzupełnienia przez badacza):

.....

M2. Funkcja sprawowana przez respondenta (do uzupełnienia przez badacza)

M3. Siedziba LGD (do uzupełnienia przez badacza):

.....

M4. Rok utworzenia LGD: .....

M5. Respondent to reprezentant: mieszkańców przedsiębiorców NGO

M6. Zakres interwencji, jaki miał być realizowany w ramach uzyskanych środków (zaznaczyć wszystkie realizowane cele):

☐ przygotowanie lokalnej strategii rozwoju (wsparcie przygotowawcze)	☐ koszty bieżącej działalności	☐ rewitalizacja społeczno-gospodarcza
☐ wsparcie przedsiębiorstw	☐ wsparcie tworzenia inkubatora przedsiębiorczości	☐ działania na rzecz osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (aktywizacja)
☐ animacja społeczności lokalnej (wzmacnianie potencjału społeczności)	☐ rozwój gospodarki społecznej	☐ poprawa i rozwijanie infrastruktury
☐ usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej	☐ inne, jakie?	

ii. Organizacja LGD

1. **Poza zespołem pracowników LGD (biurem) ważnym ciałem jest Rada LGD:**
  - a. Jak częste są posiedzenia Rady? Czy częstotliwość ta zmieniła się ze względu na wdrażanie instrumentu RLKS? Jeśli tak, czy miało to jakiś wpływ na zdolność decyzyjną (frekwencja, kworum do podejmowania decyzji, itp.)
  - b. O jakich sprawach, również tych wynikających z uregulowań wewnętrznych LGD, Rada obecnie decyduje (także poza oceną i wyborem projektów)? Jakie inne sprawy powinna opiniować lub o nich decydować?
  - c. Czy obecni członkowie Rady brali udział w tworzeniu LSR?
  - d. W jakim stopniu Rada może wpływać na kierunek i rodzaj podejmowanych działań?
    - i. W jakich sprawach instrument RLKS pozostawia swobodę decyzyjną LGD?
2. **Czy pod wpływem współpracy w ramach LGD poprawiła się komunikacja i zacieśniła się między aktorami wpływającymi na lokalny rozwój? Co się zmieniło?**
  - iii. **Wdrażanie LSR**
3. **Czy sposób działania partnerów w ramach LGD pozwalał na efektywną i skuteczną realizację LSR?**
4. **Czy cele LSR są nadal aktualne?**
  - i. Jakie cele już udało się osiągnąć?
  - ii. Czy są takie cele, których nie udało się dotąd osiągnąć – jakie? Dlaczego?
  - iii. Jeśli nie wszystkie cele są aktualne - co spowodowało, że straciły aktualność?
5. **Na jakim etapie wdrażania LSR jest Państwa LGD? Co już udało się zrobić, a co jeszcze przed Państwem?**
  - a. Czy, niezależnie od etapu, udało się Państwu osiągnąć przyjęte wskaźniki? Jeśli tak, co przyczyniło się do tego sukcesu? Dopytać o wpływ takich cech jak:
    - i. sprawność organizacyjna LGD;
    - ii. trafność wskaźników – proszę podać przykłady takich wskaźników, których trafność była niska.
  - b. Czy są jakieś wskaźniki, których osiągnięcie może być zagrożone?
    - i. Jeżeli tak, proszę wskazać które?
    - ii. Co spowodowało trudność w ich osiągnięciu? Tu w szczególności dopytać o:
      1. trafność wskaźników (jeśli tak – proszę podać przykład wskaźnika, który jest nietrafny);
      2. trafność diagnozy, na której opierała się LSR
      3. sprawność organizacyjna LGD; kompetencje pracowników; tempo i organizacja pracy (w tym Rady LGD),
  - c. Czy w ramach podjętych działań były takie, które pozwalają na zatrzymanie młodych ludzi w regionie?
6. **Czy postawione cele można było osiągnąć lepiej, szybciej, łatwiej, gdyby zastosowane były inne rozwiązania? Jakie musiałyby to być rozwiązania?**
  - a. Jakie mechanizmy, powiązania, regulacje w szczególności przyspieszały wdrażanie LSR?
  - b. A jakie mu przeszkadzały?
  - c. Jakie wcześniejsze doświadczenia LGD wpływają na typ, zakres i łatwość wdrażania działań na rzecz rozwoju lokalnego?
7. **Co P. zdaniem utrudnia wdrażanie LGD? Proszę podać przykłady konkretnych problemów, których P. doświadczyliście:**
  - a. Po stronie LGD
  - b. W związku ze współpracą z JST?
8. **Jak – pod wpływem wdrażania RLKS – zmieniło się LGD i wyobrażenia Państwa o tym, czym ona jest?**
  - a. Czy zwiększyła się identyfikacja mieszkańców z obszarem LGD?

- i. Czy pod wpływem wdrażania RLKS zwiększyła się aktywność mieszkańców? Jeśli tak, jakie są formy tej aktywności? Jak oceniono wzrost/spadek/stagnację poziomu aktywności?
  - b. Jak wdrażanie LSR wpłynęło na komunikację między partnerami działań lokalnych?
  - c. Czy należy wesprzeć działania LGD kampanią informacyjno-promocyjną? Jeśli tak, do kogo powinna być ona kierowana? Jakie działania informacyjno-promocyjne byłyby tu najbardziej pożądane? Co dałoby ich uruchomienie?
- 9. **Jakie zmiany należy wprowadzić, aby usprawnić wdrażanie LSR?**
  - iv. **Rezultaty działań**
- 10. **Jak –według P. wiedzy – realizacja LSR wpłynęła na kierunek i tempo zmian na obszarze LGD?**
  - a. Czy w ramach podjętych działań były takie, które pozwalają na zatrzymanie młodych ludzi w regionie?
  - b. Czy przyjęte wskaźniki pozwalają na włączenie grup narażonych na wykluczenie społeczne? Dlaczego?
  - c. Jak zmienia się potencjał turystyczny obszaru LGD?
  - d. W jakim stopniu projekty realizowane w ramach LSR były innowacyjne?
    - i. Jakie można wyróżnić typy innowacji powstałych w ramach LSR?
  - e. Czy projekty realizowane w ramach LSR są spójne ze zidentyfikowanym potencjałem rozwojowym obszaru objętego LSR i czy te projekty przyczyniają się do jego wzmocnienia?
  - f. Czy przeprowadzone w ramach LSR inwestycje są komplementarne względem siebie lub względem wiodącego projektu/tematu określanego w LSR?
- 11. **Jak – pod wpływem wdrażania LSR– zmieniła się LGD i wyobrażenia mieszkańców o tym, czym ona jest?**
  - a. Czy zwiększyła się identyfikacja mieszkańców z obszarem LGD?
    - i. Czy zwiększyła się aktywność mieszkańców? Jeśli tak, jakie są formy tej aktywności? Jaka jest podstawa oceny tej zmiany (lub jej braku)?
    - ii. Jakie inne działania (niezależnie od wdrażania LSR) wpływają na aktywność mieszkańców?
  - b. Czy należy wesprzeć działania LGD kampanią informacyjno-promocyjną? Jeśli tak, do kogo powinna być ona kierowana? Jakie działania informacyjno-promocyjne byłyby tu najbardziej pożądane? Co dałoby ich uruchomienie?
- 12. **Czym jest według P. „zrównoważony rozwój” – czy cele LSR sprzyjają osiągnięciu tego stanu? Dlaczego?**
  - a. Jakie obszary tematyczne należy zaplanować dla RLKS, żeby stanowiły odpowiedź na lokalne wyzwania i jednocześnie mogły być realizowane na poziomie LGD?
  - b. Które cele obecnie sformułowane w LSR P. zdaniem wpłyną najbardziej na kierunek działań w kolejnych latach?
  - c. Czy przyjęte rozwiązania dotyczące wdrażania LSR będą miały wpływ na kierunek rozwoju powiatu w przyszłości? Na czym będzie polegał ten wpływ – jakie działania i rozwiązania przyjęte obecnie mogą mieć długofalowe (pozytywne lub negatywne) konsekwencje?
  - d. Czy stworzony dzięki wsparciu w ramach LSR potencjał rozwojowy jest w dostateczny sposób wykorzystywany i promowany? Co należałoby poprawić?
- 13. **Czy dla realizacji celów LSR niezbędne jest rozszerzenie finansowania o środki z RPO?**